Ազգ

Azg armenian daily

10 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1997, ՈՒՐԲԱԹ #194 (1448)

Ռուսաստանյան սահմանապահները 2 անգամ գնդակոծվեցին Թուրքիայի տարածքից

9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», BBC: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությունը վկայում է, որ Ռուսաստանի սահմանապահները վերջին օրվա ընթացքում 2 անգամ գնդակոծության են ենթարկվել Թուրքիայի տարածքից: Սահմանապահներին տասկանող «Մի-8» ուղղաթիռը գնդակոծվել է հարավ-արեւմտյան Վրաստանի Գորգոզեթի գյուղի մոտ եւ ստիպված է եղել վայրէջք կատարել, երբ ուղղաթիռին 8 գնդակ է կպել: Կրակ է բացվել նաեւ Հայաստանում տեղակայված ռուսաստանյան սահմանապահ ուղեկալի ուղղությամբ: Երկու դեպքում էլ տուժածներ չկան: Կովկասյան հատուկ սահմանապահ զինտարածքի մամլո ծառայությունն այս միջադեպերը որակել է որպես սադրանք, որի նպատակն է ավելի անկայունացնել իրադրությունը տարածաշրջանում: Թուրքիայի ԱԳՆ-ն այսօր հերքեց այդ հաղորդագրությունները անվանելով դրանք մտացածին:

ՍՏՐԱՍԲՈՒՐԳ

Հայաստանի անդամակցությունը Ղարաբաղի հարցով պայմանավորված չէ՞

Նախատեսվում է Լ. Տեր-Պետրոսյան-Հ. Ալիեւ հանդիպում

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հոկտեմբերի 9-ին Երեւանից Ստրասբուրգ մեկնեց նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: Ստրասբուրգում նա կմասնակցի Եվրախորհրդի գագաթաժողովին:

Եվրախորհրդի գագաթաժողովին մասնակցելու են 40 երկրների պետությունների ու կառավարությունների ղեկավարներ: Հայաստանը, ինչպես նաեւ Անդրկովկասի մյուս պետությունները, Ստրասբուրգի բարձր մակարդակի հանդիպմանը ներկա կլինեն հատուկ հրավիրյալի կարգավիճակով: Միջազգային այդ կազմակերպությանը Անդրկովկասի երեք երկրների լիիրավ անդամակցության հարցը կլուծվի մոտ ապագայում:

Նախատեսվում է, որ Ստրասբուրգում կայանալիք գագաթաժողովը կընդունի քաղաքական հռչակագիր եւ գործողությունների ծրագիր, որտեղ կշարադրվեն Եվրախորհրդի խնդիրներն ու նպատակները առաջիկա տարիների համար:

Եվրախորհրդի գործունեության ծրագրում առանձնահատուկ կարեւորություն է տրվում կազմակերպված հանցագործությունների, կոռուպցիայի, ահաբեկչության, թմրամոլության դեմ պայքարին, ինչպես նաեւ մահապատժի խնդրին:

Գագաթաժողովում ելույթ կունենա նաեւ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը:

Գագաթաժողովի շրջանակներում Հայաստանի նախագահն առանձին հանդիպումներ կունենա եվրոպական մի շարք պետությունների ղեկավարների հետ: Հնարավոր է նաեւ նրա հանդիպումը Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ:

Եվրախորհրդի գագաթաժողովից հետո Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի հրավերով աշխատանքային այցով Ստրասբուրգից կմեկնի Փարիզ: Ֆրանսիայի մայրաքաղաքում նա հանդիպումներ կունենա երկրի նախագահի, վարչապետ Լիոնել Ժոսպենի, Ազգային ժողովի նախագահ Լորան Ֆաբիուսի, արտաքին գործերի նախարար Հյուբեր Վեդրինի հետ:

Բացի Ֆրանսիայի բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց հետ ունենալիք հանդիպումներից, նախատեսված են Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հանդիպումները ֆրանսահայ համայնքի, ֆրանս-հայկական բարեկամության կազմակերպության ներկայացուցիչների հետ: Սորբոնի համալսարանում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին կշնորհվի համալսարանի պատվավոր դոկտորի կոչում: Աշխատանքային այցի ավարտին նախատեսված է Հայաստանի նախագահի մամուլի ասուլիսը:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը եւ նրա գլխավորած պատվիրակությունը Հայաստան կվերադառնան հոկտեմբերի 15-ին:

Տես # էջ 8

ԱՊՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԻ ՆԻՍՏ

Բիշքեկյան հանդիպումը ունեցավ սովորական արդյունք

Քննարկվեց 16 հարց, ստորագրվեց 24 փաստաթուղթ

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ, Բիշքեկ

Ընդամենը 2 ժամ տեւեց ԱՊՀ կառավարությունների ղեկավարների խորհրդի հերթական՝ 26-րդ նիստը, որն այս անգամ անցկացվեց Ղրղզստանի մայրաքաղաքում: Պետք է փաստել, որ տեղական լրատվական միջոցների ուշադրության կենտրոնում ոչ այնքան ԱՊՀ կառավարությունների ղեկավարների հանդիպումն էր, որքան Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի պաշտոնական երկօրյա այցը Բիշքեկ: Խորհրդի նիստին մասնակցում էին ոչ բոլոր երկրների վարչապետները, օրինակ, Ադրբեջանից եկել էր փոխվարչապետ Աբասովը: Հանդիպման սկզբում արդեն իսկ պարզ դարձավ, որ հիմնական զեկուցումը՝ ԱՊՀ անդամ երկրներում տնտեսական բարեփոխումների մասին, չի լսվելու, քանի որ վերամշակման կարիք ունի: Օրակարգից հանվեց նաեւ ագրարային շուկայի հետ կապված հարցը, փոխարենը Ուկրաինայի պնդմամբ մտցվեց զորման արտադրության կարգավորմանը վերաբերող հարցը: Մնացյալ բոլոր հարցերը, որոնց մասին «Ազգ»-ում նախապես հայտնել էինք, քննարկվեցին եւ ընդունվեցին առանց լուրջ փոփոխությունների, նույնիսկ շատ երկրներ, որոնք ներկայացրել էին հատուկ կարծիքներ, հրաժարվեցին դրանցից:

Ըստ նախատեսված արարողակարգի, նիստից հետո ՌԴ վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը, Ղրղզստանի վարչապետ Աբաս Ջումագուլովը եւ ԱՊՀ գործադիր քարտուղար Իվան Կորոտչենյան մամուլի ասուլիս տվեցին եւ մեկնաբանեցին նիստի ընթացքը: Չենք կարող չնշել, որ արդեն 6 տարի գոյատեւող ԱՊՀ-ն, որի շրջանակներում մոտ 700 փաստաթուղթ է ստորագրվել, կրկին կանգնած է այն հիմնական խնդրի առջեւ, թե որքանով են գործում ընդունված որոշումները եւ ինչ արդյունք են տալիս դրանք:

Տես # էջ 2

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

ՀՅԴ-ն պայքարի ճանապարհից չընկրկելու կոչ է անում

ՀՅԴաշնակցության Հայաստանի գերագույն մարմինը հոկտեմբերի 9-ին հանդես է եկել Ղարաբաղյան հիմնահարցի արդի փուլին նվիրված հայտարարությամբ, որտեղ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների որդեգրած գործելակերպը բնորոշելով իբրեւ «հաղթապատ», «միակողմանի» եւ «փակուղի տանող», մասնավորապես ասվում է. նման զարգացումների հետեւանքով կարող է խախտվել ավելի քան 3,5 տարի հաստատված խաղաղությունը, իսկ «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությանը անընդունելի զիջումներ պարտադրելու եռանախագահության գործելակերպը որքան էլ քաղաքական խաղաղության հաստատման, փոխզիջումների ան-հրաժեշտության կարգախոսներով, արդյունքում հանգեցնելու է հիմնահարցի քաղաքակիրթ լուծման բոլոր հնարավորությունների կորստյանը»:

«Վճռականորեն մերժելով պարտադրողական տրամադրությունները արմատավորելու եւ պատասխանատվությունից խուսափելու ՀՀ իշխանությունների փորձերը», հայտարարության հեղինակները, հաստատելով, որ «այսօր ողջ հայության քաղաքական ճակատագիրը որոշվում է Արցախում եւ ուրեմն Արցախի ճակատագիրը համայն հայության պատասխանատվության հարցն է», անհրաժեշտ են գտնում «վճռականորեն հաղթահարել առաջին ներարկվող անզորության բարդույթը, աշխուժացնել քաղաքական բոլոր ուժերի, հասարակական կազմակերպությունների, մտավորականության, արտաքին ու ներքին սփյուռքի կառույցների ջանքերը, ուժ ու եռանդ հաղորդել հայկական երկու պետությունների դիվանագիտական քայլերին, հնարավորին չափ առողջացնել հանրապետության ներքաղաքական կացությունը եւ ամրապնդել երկրի պաշտպանունակությունը»:

Գտնելով, որ «հայությունը ներկայումս Ղարաբաղյան հիմնահարցի արդարացի լուծումն իր բարեհաջող հանգրվանին հասցնելու անհրաժեշտ ներուժ ունի», հայտարարությունը հաստատում է, որ «պայքարի ճանապարհից ընկրկելու դեպքում ներկա եւ հաջորդ սերունդները երբեք չեն ներելու ո՛չ հանրապետության ղեկավարությանը եւ ո՛չ էլ Հայաստանի եւ սփյուռքի բոլոր ուժերին»:

Ստրասբուրգի օդը Բորիս Ելցինի վրա բարերար ազդեցություն գործեց

9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», BBC, RFI: Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինն այսօր հայտարարեց, թե երրորդ անգամ չի առաջադրելու իր թեկնածությունը 2000 թվականի նախագահական ընտրություններում, քանի որ որպես նախագահ ինքը սահմանադրության երաշխավորն է եւ առաջին հերթին ինքը պետք է օրինակ ծառայի, թե ինչպես է պետք պահպանել սահմանադրության դրույթները: Այդ պատճառով էլ ինքը հաստատուն կերպով որոշել է այլեւս չառաջադրել իր թեկնածությունը, որպեսզի հանուն դրա ստիպված չլինի փոխել սահմանադրությունը: Բորիս Ելցինը հայտարարեց նաեւ, որ 2000 թվականին Ռուսաստանի նախագահը «երիտասարդ, եռանդուն, ժողովրդավարական տրամադրված ժողովրդավար կլինի»: Այս մեկնաբանությունները Բորիս Ելցինն արեց Ստրասբուրգում, ուր ժամանել էր Եվրոպայի խորհրդի անդամ երկրների ղեկավարների՝ վաղը բացվող երկրորդ գագաթաժողովին մասնակցելու համար: Մեկնելուց առաջ Բորիս Ելցինը հայտարարել էր, որ Ռուսաստանը բաժանարար գծերից զերծ մեծ, միավորված Եվրոպայի կողմնակիցն է:

Ադրբեջանը մերժում է Ղարաբաղի ԱԳՆ-ի քննադատությունը

ԲԱՔՈՒ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԹՈՒՐԱՆ: Ադրբեջանի արտաքին քաղաքականության գծով պետխորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն, մեկնաբանելով Լեռնային Ղարաբաղի արտգործնախարարության վերջին հայտարարությունները, ասել է, որ «դրանք Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարների ամենավերջին քայքայիչ գործողություններն են»: Լեռնային Ղարաբաղի արտգործնախարարությունն իր հայտարարություններից մեջ մեղադրել էր Բաքվին ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում անցկացվող բանակցությունների գաղտնիությունը խախտելու եւ պատերազմական գործողությունները վերսկսելու մտադրության համար:

«Ղարաբաղի հայկական համայնքը պետք է ընդունի իրողությունները եւ համաձայնի Մինսկի խմբի համանախագահների առաջարկություններին: Բաքվի դեմ ուղղված հեռու գնացող մեղադրանքները վկայում են, որ Ղարաբաղի հայերը խնդիրը խաղաղությամբ լուծելու ցանկություն չունեն», ընդգծել է Գուլուզադեն:

Չեչնիայի փոխնախագահ Վախա Արսանովը ժամանեց Բաքու

ԲԱՔՈՒ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չեչնիայի փոխնախագահ Վախա Արսանովն անցյալ գիշեր ավտոմեքենայով ժամանեց Բաքու եւ, ինչպես գտնում են տեղի փորձագետները, մտադիր է հավանաբար շարունակել բանակցությունները Գրոզնիում նավթարդյունահանության վերականգնման հարցում Ադրբեջանի օգնության շուրջ:

Ինչպես ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին այսօր հայտնել են Չեչնիայի պատվիրակության ներկայացուցիչները, Արսանովն առայժմ չի հանդիպել պաշտոնատար անձանց հետ: Նրանց խոսքերով, նա թեթեւակի հիվանդացել է ճանապարհին եւ այժմ գտնվում է բաժվեցի բժիշկների խնամքի տակ:

Ադրբեջանական աղբյուրներից ստացված նախնական տվյալներով, Չեչնիայի փոխնախագահի ժամանումը Բաքու կապված է Գրոզնիում նավթարդյունահանման եւ ածխաջրածնային հումքի արդյունահանման տարբեր սարքավորումներ արտադրող մեքենաշինական գործարանների վերականգնման գործում Ադրբեջանի օգնության շուրջ բանակցությունների շարունակման հետ:

ԱՄՆ. Վրացի դիվանագետին՝ 30 տարվա ազատազրկում

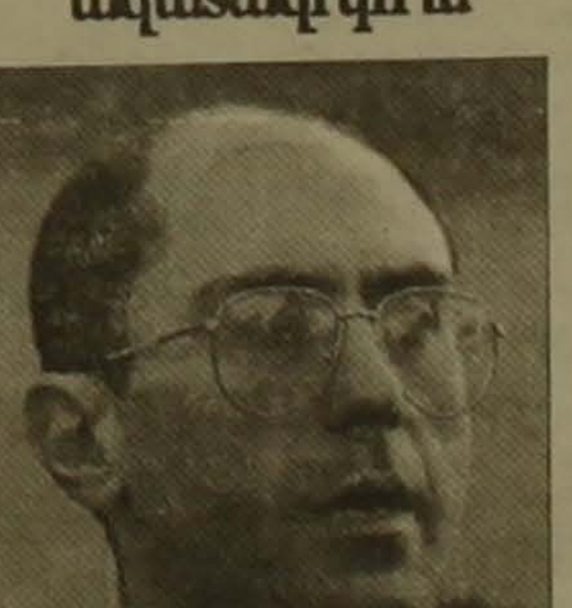

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վրացի դիվանագետ Գեորգի Մախարաձեն հոկտեմբերի 8-ին Վաշինգտոնի դատարանում իրեն մեղավոր է ճանաչել չկանխամտածված ձեւով մահվան պատճառ հանդիսանալու մեջ: Հունվարի 3-ին մեքենան ոչ սթափ վիճակում վարելու հետեւանքով այդ քաղաքում տեղի ունեցած դժբախտ պատահարի համար ԱՄՆ-ում վրացական դեսպանատան աշխատակից Մախարաձեին 30 տարվա ազատազրկում է սպառնում: Ինչպես հաղորդում է DPA գործակալությունը, դեսպանորդը դատարանում հայտնվել է այն բանից հետո, երբ ԱՄՆ-ի պետդեպարտամենտի ճնշման տակ Վրաստանի կառավարությունը նրան զրկել է դիվանագիտական անձեռնմխելիությունից:

«Ղարաբաղի հարցը միայն նոր իշխանությունները պիտի լուծեն»

ՀՀ Ազգային ժողովում Էդուարդ Եգորյանի գլխավորած «Հայրենիք» պատգամավորական խումբը հոկտեմբերի 9-ին հանդես է եկել հայտարարությամբ, որի գլխավոր միտքն այն է, որ միայն նոր՝ ժողովրդի վստահությունը ստացած իշխանությունները կարող են լուծել Ղարաբաղի հարցը: Մինչդեռ, հայտարարության հեղինակների կարծիքով, ներկա իշխանությունները պատրաստվում են ընդունել ընտրությունների մասին մի այնպիսի օրենսգիրք, որն, իրենց կարծիքով, ավելի ճիշտ կլիներ անվանել «Օրենք ընտրությունների կամ օրենք գլխավոր իշխանավորների անփոփոխելիության մասին», ինչն ակամա տպավորություն է թողնում, որ Ղարաբաղի եւ ժողովրդավարության փոխանակություն է տեղի ունենում: Այսինքն, «իշխանությունը չի ցանկանում ընդառաջ գնալ միջազգային հանրության պահանջին եւ երկրում ժողովրդավարության հաստատման ուղղությամբ չի ձեռնարկում որեւէ էական քայլ, բայց պատրաստակամություն է հայտնում նույն միջազգային հանրությանը զիջել ղարաբաղյան հարցում»:

ԱԶԳ **տեղական**

ԼՂՀ

Ազատությունը՝ տնտեսական բարգավաճման գրավական

Ադրբեջանի կազմից դուրս ԼՂ տնտեսությունը զարգանում է առաջանցիկ տեմպերով

ԼՂՀ վիճակագրության հաղորդագրության համաձայն, 1997 թ. հունվար-օգոստոս ամիսներին հանրապետությունում թողարկվել է 1534 մլն դրամի արդյունաբերական արտադրանք, որի բացարձակ հավելաճը նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ կազմել է 139,6 մլն դրամ, իսկ հավելաճի տեմպը 10 տոկոս: Անցյալ տարվա մակարդակը գերազանցել են էլեկտրացանցերի պետական ձեռնարկությունները՝ Մարտունու 181,3 տոկոս, Ասկերանի՝ 148,1 տոկոս, Հադրութի՝ 143,5 տոկոս, Մարտակերտի՝ 138,5 տոկոս, Ստեփանակերտի 132,4 տոկոս, Շուշիի էլեկտրատեխնիկական գործարանը 173,3 տոկոս, Հադրութի գինու գործարանը՝ 143,9 տոկոս, Ստեփանակերտի գորգագործական ֆաբրիկան 133,3 տոկոս, ջրմուղ-կոյուղու գրասենյակը՝ 122,2 տոկոս եւ ատաղձաշինարարական կոմբինատը՝ 111, 8 տոկոս: Նույն աղբյուրի համաձայն, հիշյալ ժամանակահատվածում ԼՂՀ 5 ձեռնարկություններ թողարկված արտադրանքի ցուցանիշը բնեղեն արտահայտությամբ գերազանցել են նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի մակարդակը: Հաշվետու տարվա 8 ամիսներին ԼՂՀ արդյունաբերական ձեռնարկություններում արտադրական անձնակազմի միջին ցուցակային թիվը անցյալ տարվա համեմատությամբ ավելացել է 30,8 տոկոսով: Ընդ որում, ոչ պետական հատվածում՝ 7,2 անգամ: ԼՂՀ պետական արդյունաբերական ձեռնարկություններում աճել է աշխատանքի արտադրողականությունը, որը կազմել է նախորդ տարվա ցուցանիշի 104, 4 տոկոսը: Ապրանքային արտադրանքի բացարձակ հավելաճը ի հաշիվ այդ գործոնի կազմել է 57,6 մլն դրամ:

Ուշագրավ է այն հանգամանքը, որ Ադրբեջանի կազմից դուրս ԼՂՀ տնտեսությունը զարգանում է առաջանցիկ տեմպերով: Միայն վիճակագրություն. 1986 թ. ԼՂԻՄ-ի արդյունաբերական արտադրության ծավալը բնակչության մեկ շնչի հաշվով կազմեց 1370 ռուբլի ամբողջ Ադրբեջանական ԽՍՀ-ի 1838 ռուբլու դիմաց: Արդյունաբերական արտադրության աճը 1980-86 թթ. կազմեց 129 տոկոս, ամբողջ Ադրբեջանում՝ 136,2 տոկոս, իսկ Նախիջեւանի Ինքնավար Հանրապետությունում՝ 203 տոկոս: ԼՂԻՄ-ի արդյունաբերության ցածր մակարդակի մասին են վկայում նաեւ արտադրաարդյունաբերական հիմնական ֆոնդերին վերաբերող տվյալները: ԼՂԻՄ-ում այդ ֆոնդերից մեկ բնակչին ընկնում էր 778 ռուբլի, իսկ Ադրբեջանում ընդհանրապես 1805 ռուբլի:

Հետաքրքրաշարժ են նաեւ կապիտալ շինարարությանն առնչվող համեմատական տվյալները: ԼՂՀ վիճակագրության տեղեկությունների համաձայն, 1997 թ. 8 ամիսների ընթացքում ԼՂՀ կառավարության կապիտալ շինարարության վարչության ներդրումների փաստացի ծավալը գործող գներով կազմել է 749,5 մլն դրամ: Ընդ որում, դրա 44,7 տոկոսը բաժին է ընկնում կապիտալ շինարարությանը, իսկ 55,3 տոկոսը՝ վերականգնողական աշխատանքներին: Հիշյալ ժամանակաշրջանում կապիտալ ներդրումների ծավալը բնութագրվում է հետեւյալ տվյալներով. բնակարանային շինարարություն 100,1 մլն դրամ, ժողովրդական կրթություն եւ մշակույթ՝ 51,3 մլն դրամ, կոմունալ շինարարություն 90,6 մլն դրամ, էներգետիկա 6,8 մլն դրամ, զոհված ազատամարտիկների ընտանիքների, հաշմանդամների, պատերազմի մասնակիցների եւ զինծառայողների բնակելի տների վերականգնում՝ 36,4 մլն դրամ, հանրապետական նշանակության օբյեկտներ 47 մլն դրամ: Նույն աղբյուրի վկայությամբ, կապի օբյեկտներում վերականգնողական աշխատանքների ծավալը կազմել է 39,9 մլն դրամ, իսկ նախագծահետազոտական աշխատանքների եւ փորձաքննության համար ծախսվել է 29,1 մլն դրամ: 1997 թ. սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ կապիտալ ներդրումների ծավալը, ըստ Ստեփանակերտի եւ ԼՂՀ շրջանների, բնութագրվում է հետեւյալ կերպ. Ստեփանակերտ՝ 249,8 մլն դրամ, Ասկերանի շրջան 40,2 մլն դրամ, Մարտակերտի շրջան 18,7 մլն դրամ, Մարտունու շրջան 34,1 մլն դրամ, Հադրութի շրջան 20,8 մլն դրամ, Շուշիի շրջան 15,3 մլն դրամ, Շահումյանի շրջան 4,2 մլն դրամ: 1997 թ. 8 ամիսների ընթացքում կատարված կապալային աշխատանքների ծավալը ԼՂՀ-ում կազմել է 1701,3 մլն դրամ:

Համեմատության կարգով նշենք, որ 1981-85 թթ. Ադրբեջանում պետական եւ կոոպերատիվ ձեռնարկությունների ու կազմակերպությունների կապիտալ ներդրումները կազմել են 13185 մլն ռուբլի, իսկ ԼՂԻՄ-ում՝ 191 մլն ռուբլի, այսինքն՝ 69 անգամ պակաս, 1986 թ. համապատասխանաբար 3223 մլն ռուբլի եւ 32 մլն ռուբլի, այսինքն՝ 100 անգամ պակաս: 1985 թ. Ադրբեջանում մեկ բնակչին ընկնում էր 453 ռուբլի կապիտալ ներդրում, 1986 թ. 473 ռուբլի, իսկ Լեռնային Ղարաբաղում՝ համապատասխանաբար 226 եւ 178 ռուբլի, կամ 2-2,7 անգամ պակաս: Երեք հնգամյակում պակաս են շահագործման հանձնվել 50 հազար քմ բնակմակերես (պլանի 12 տոկոսը), 3000 աշակերտական տեղով դպրոցներ: 1981-85 թթ. Ադրբեջանում հիմնական ֆոնդերի գործարկումը կազմեց 11995 մլն ռուբլի, իսկ ԼՂԻՄ-ում 191 մլն ռուբլի կամ 62 անգամ պակաս: 1985 թ. համապատասխան թվերը կազմեցին 2871 եւ 44 մլն ռուբլի, 1986՝ 2647 եւ 40 մլն ռուբլի, այսինքն՝ 60 անգամ պակաս: 85 եւ 86 թվականներին Ադրբեջանում մեկ բնակչի հաշվով գործարկված հիմնական ֆոնդերը կազմեցին 428 եւ 389 ռուբլի, իսկ Ղարաբաղում 248 եւ 222 ռուբլի, այլ կերպ ասած 1,7 եւ 1,75 անգամ պակաս: Ինչպես տեսնում ենք, 88-ից Ադրբեջանի կազմից դուրս եկած ԼՂՀ-ն զարգանում է ավելի արագ տեմպերով, քան Ադրբեջանի կազմում: Այս թվերը բերված են ի գիտություն Ադրբեջանի կազմում Լեռնային Ղարաբաղին դրախտային երանություն խոստացողների:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆԸ

«Ապրելու իրավունք, թե՞ կողոպուտ»

Կամ՝ «Ապրել, թե՞ չապրել»

Այսպես է վերնագրել խմբագրությանն ուղղված նամակը «Հայրենական պատերազմի երկրորդ խմբի հաշմանդամ, վաստակաշատ մանկավարժ-դասախոս» Գարեգին Աբրահամյանը խնդրելով տպագրել «ժողովրդի սրտից բխած այս ցավալի հոդվածը»:

Նամակագիրն, արձանագրելով, որ մեր ժողովրդի հոգսերը ծանր են ու տառապալի, շարադրում է այն տառապանքները եւ հոգսերը, որ «թույլ չեն տալիս ապրել իրենց հայրենիքում ապրողներին»: Դրանցից են, նախ, գործազրկությունը, որի պատճառով հայ ընտանիքներն ապրելու միջոցներից զրկված, քայքայվում են կամ լքում հայրենիքը: Երկրորդ՝ էլեկտրաէներգիայի վարձը, որը մարդկանց «կանգնեցրել է անդունդի եզրին», տրանսպորտի վարձը, որի պատճառով մարդը զրկված է իր ազգականներին այցելելու հնարավորությունից, հեռախոսավարձի վեցապատիկ բարձրացումը, որն «էլ ավելի վատթարացրեց վիճակը (չհաշված, որ հեռախոսները շատ վատ են աշխատում՝ մարդու մեջ նյարդային հիվանդություններ առաջացնելով)»:

Երրորդ՝ «տարեց մարդիկ որոշ գումարներ ունեին բանկերում եւ կոոպերատիվ խնայդրամարկղներում, որոնք կողոպտվել են, եւ այսօր էլ մեր կառավարությունը տեր չի կանգնում իր խոստումներին»: (Չհամաձայնելով պրն Աբրահամյանի հետ, ասենք, որ կառավարությունը հետեւողականորեն տեր է կանգնում իր «չխոստումներին», քանի որ, եթե մոռանանք «Հանրապետություն» միավորման երկնագույն նախընտրական խոստումները, որ ՀՀՇ կնքահայրերը սնանկ (չհաշվարկված) հայտարարեցին, կառավարությունն ամենաբարձր մակարդակով իրականում ոչինչ չի խոստացել եւ մտադիր չէ խոստանալ, քանի դեռ չի պատռվել ղարաբաղյան ամենափրկիչ խաղաքարտը): Վերջապես, վճարովի բուժսպասարկումը, որն «արդեն նոր կողոպուտ է եւ էլ ավելի ծանրացրեց ժողովրդի վիճակը», քանզի «ով փող չունի, իրավունք չունի բժշկի դիմելու եւ մնում է տանը ծանր վիճակում, բախտի քմահաճույքին. միայն կանչ տալու համար պահանջվում է 1000 դրամ, երբ թոշակը կազմում է 3000 դրամ, աշխատավարձերը՝ 4000-5000 դրամ»:

Ավելացնելով, որ բուհ ընդունվելու իրավունքը նույնպես վերապահված է միայն փող ունեցողներին, նամակագիրը եզրակացնում է. «Այսպիսով, մարդը զրկված է սովորելու, բուժվելու, հանգստանալու, ապրելու իրավունքից եւ այլ ազատություններից, որ սահմանված են Սահմանադրությամբ»: Իսկ Սահմանադրությունը «ձեւական բնույթ է կրում», քանի որ «մարդկանցից խլել են բոլոր ազատությունները եւ իրավունքները, որոնք նախկինում կային»: «Ի՞նչ ժողովրդավարության մասին կարող է խոսք լինել.

«Այսպիսով հնարավոր չէ շարունակել եւ խաղալ ժողովրդի զգացմունքների հետ: Մեր ղեկավար այրերը լուրջ պետք է մտահոգվեն եւ բեկում մտցնեն մեր ապրելակերպի մեջ», պնդում է նախկին մանկավարժը եւ, հիշեցնելով, որ սոցիալական ծանր իրավիճակն ազդում է նաեւ բանակի մարտունակության վրա՝ հարցականի տակ դնելով մեր անվտանգությունը, նամակ-հոդվածն ավարտում է համլետյան միշտ ժամանակակից հարցումով. «Ապրել, թե՞ չապրել», որ մեր իշխանավորների ամենագիտակից մասը, թերեւս, կնախընտրեր նորովի ձեւակերպել: Օրինակ, այսպես. «Ապրել՝ կարգի հրավիրելով Ղարաբաղը եւ վերջապես արժանանալով Թուրքիա-Ադրբեջան զույգի բարեհաճությանը, թե՞ մեռնել՝ տանելով բախտի զոռ հարվածները եւ ենթարկվելով միջազգային հանրության կշտամբանքներին ու տնտեսական պատժամիջոցներին»: Ընդդիմությունն, անշուշտ, չէր համաձայնի հարցադրման այդ տարբերակին՝ վերջինս վերագրելով սեփական անճարակությունն արդարացնելու իշխանությունների ցանկությանը եւ առաջարկելով հարցի սեփական տարբերակը: Մնում է ափսոսալ, որ «դիմությունն» այդպես էլ չզիջեց իշխանության ղեկը, խոստումներն իրականացնելու «շանս» տալով ընդդիմությանը, որին, հաջողվեր կամ չէր հաջողվի ապացուցել, որ «Ղարաբաղ կամ բարեկեցություն» ազգային գաղափարախոսության մակարդակի «բարձրացվող» կարգախոսը, մեղմ ասած, վիճելի է:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

«Մուշ-3» ՍՊԸ-ի դատը՝ հոկտեմբերի 21-ին

«Մուշ-3» ՍՊԸ-ի սեփականաշնորհման գործարքն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ գործը, որ տարիներ շարունակ դատարանից դատարան շրջագայելով, ԳԴ կոլեգիայի 1997 թ. որոշմամբ հանձնվել է Գերագույն դատարանում առաջին ատյանի կարգով քննարկվելու համար, երեկ հետաձգվեց հայցվոր կողմի՝ կոոպերատիվի «խաղից դուրս» հայտնված կոլեկտիվի խնդրանքով: Բանն այն է, որ հայցվորների նախկին փաստաբան Կարո Կարապետյանը ՀՀ գլխավոր դատախազի խնդրանքով առաջ է քաշվել դատախազի պաշտոնը ստանձնելով եւ, ըստ այդմ, չի կարող պաշտպանել կոլեկտիվի շահերը: Դատը կվերսկսվի հոկտեմբերի 21-ին: Մինչ այդ հայցվոր կողմը նոր փաստաբան կգտնի, եւ վերջինս կծանոթանա գործի հանգամանքներին:

■ *Գորիսի մանկապարտեզի «դե յուրե» նախկին տնօրեն Հռանուշ Քառամյանի գանգատն աշխատանքում վերականգնվելու պահանջով, որ լսվելու էր երեկ ՀՀ ԳԴ վճռաբեկ ատյանում, հետաձգվեց անորոշ ժամանակով եւ առանց պատճառաբանության:*

Բիշքեկյան հանդիպումը ունեցավ սովորական արդյունք

Սկիզբը էջ 1

Թե երկու երկրների վարչապետները, թե գործադիր քարտուղարը մի անգամ եւս հավաստիացրին, թե ԱՊՀ-ին վտանգ չի սպառնում եւ տնտեսական համագործակցությունը նախանշում է ինտեգրացիոն շինարարության ընթացքը: Որպես դրա վառ ապացույց, Վ. Չեռնոմիրդինը նշեց, թե 1997 թ. 7 ամիսների ընթացքում արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը Համագործակցության շրջանակներում անցած տարվա համեմատ աճել է 1,4 տոկոսով: Եվ այդ իմաստով ամենալավ հաջողությունների են հասել Ղրղզստանը, Բելառուսը, Վրաստանը, Ուզբեկստանը եւ Ղազախստանը: Եվ հակառակը, արտաքին առեւտրական գործառույթները անցած տարվա համեմատ 10 տոկոսով նվազել են: Չեռնոմիրդինը նիստի ընթացքում կոչ արեց այս իրավիճակը եւ ընդհանրապես բոլոր խնդիրները արմատապես վերափոխել եւ լուծել: Նիստի ավարտից հետո հայկական պատվիրակությունը վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորությամբ այցելեց «Հենրիկ Հոլդինգ» ընկերություն, որի նախագահն է Ղրղզստանում ապրող ծնունդով ղարաբաղցի Հ. Բալյանը:

Կառավարությունների ղեկավարների հաջորդ նիստը կարող է տեղի ունենալ Երեւանում, 1998 թ. հունվարին: Իսկ մինչ այդ, 1997 թ. հոկտեմբերի 22-23-ը Քիշնեւում կհանդիպեն ԱՊՀ նախագահները: Այդ հանդիպմանը, հնարավոր է, կրկին բարձրացվի կոնֆլիկտային իրավիճակների ԱՊՀ կոմիտե ստեղծելու հարցը: Բիշքեկում ընդամենը հիշեցվեց այդ մասին, բայց լուրջ քննարկում չծավալվեց:

Ավելացնենք, որ ԱՊՀ կառավարությունների ղեկավարների խորհրդի նիստին Ռ. Քոչարյանը առաջին անգամ էր մասնակցում եւ նրա տպավորությամբ ամեն ինչ անցավ հանգիստ պայմաններում, առանց լուրջ տարաձայնությունների: Վարչապետի հետ Բիշքեկ մեկնած լրագրողների զրույցը կներկայացնենք հաջորդ համարում:

Անդրանիկ Անդրեասյանի աճյունը կթաղվի մայր հայրենիքում

Առաջիկա երկուշաբթի, հոկտեմբերի 13-ին, Երեւանի քաղաքային պանթեոնում (Թոխմախի գերեզմանատուն) կթաղվի ամերիկահայ հայտնի գրող եւ խմբագիր Անդրանիկ Անդրեասյանի աճյունասափորը: Այն Հայաստան են բերել 1996 թ.-ին մահացած գրողի այրին՝ տիկին Ազատուհին եւ դուստրը՝ ֆրանսահայ երգչուհի տիկին Աստղիկ Տերտերյան-Անդրեասյանը: Հուղարկավորների թափորը երկուշաբթի ժամը 11-ին կշարժվի Հայաստանի գրողների միության տան առջեւից դեպի գերեզմանատուն, որտեղ տեղի կունենա եկեղեցական արարողություն, փոքրիկ համերգ եւ դամբանախոսություն:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային
ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Փախստականները մայրաքաղաքի հանրակացարանները գերադասում են քոթեջներից

Փախստականներին բնակարանով ապահովելու հարցը ամենահրատապն է եւ, ինչ խոսք, ամենադժվարինը: Իրավասու բոլոր ատյաններին ուղղված բողոք-դիմումներում փախստականների ներկայացրած առաջին պահանջը բնակարանով ապահովելն է լինում եւ կորուստների դիմաց դրամական փոխհատուցում ստանալը: Քանի որ բնակարանային հարցը շարունակում է խրթին ու խճողված մնալ, փախստականներն իրենք 9 տարվա պատսպարումից հետո ցանկություն ունեն հեշտացնելու ՀՀ կառավարության աշխատանքը եւ բավարարվելով հանրակացարաններում, հյուրանոցներում ու պանսիոնատներում զբաղեցրած իրենց նեղլիկ կացարաններով առաջարկում են սեփականաշնորհել դրանք: Մեծ թվով փախստականներ նամակներով դիմել են «Առաջընթացի, զբաստության եւ մարդու իրավունքների պաշտպանության Սախարովի անվան հայկական հիմնադրամին» կառավարության առջեւ միջնորդելու այս եւ մի շարք այլ հարցերի լուծման համար: Հիմնադրամի տնօրեն Լեւոն Ներսիսյանը փախստականների պահանջներն ու խնդրանքները միջնորդագրով ներկայացրել է ՀՀ վարչապետ Քոչարյանին:

Միջնորդագրում տեղ գտած հիմնական պահանջներից են զբաղեցրած հանրակացարանների սեփականաշնորհման, փախստականներին բռնի կերպով զինծառայության զորակոչելու, ժամանակավոր կացարաններում բնակվող փախստականների կոմունալ ծառայությունների վճարման եւ այլ հարցեր: Հարցադրումներին պատասխանել է փախստականների եւ բնակչության տեղաշարժի վարչության պետ Մեխակ Գաբրիելյանը, որի ասածը, եթե ընդհանրացնելու լինենք, հերքել է պրն Ներսիսյանի ներկայացրած հարցադրումները: Հիմնադրամի տնօրենը խմբագրությանը ներկայացրեց այն դիմումները, որոնք հիմք էին տվել վարչապետին գրված միջնորդագրին: Ներկայացնենք դրանցից մի քանիսը:

«Ֆուրմանովի փողոցի հանրակացարանը 4 հարկանի քարե շենք է: Բնակիչների մեջ կան աշխատողներ, երիտասարդներ, որոնք ցանկանում են բնակվել այստեղ եւ շարունակել իրենց գործունեությունը: Ինչպես նաեւ թոշակառուներ, որոնք գյուղական կյանքին ու կենցաղին չեն ընտելանում: Առաջարկում ենք մեր դրամական փոխհատուցումների հաշվին բարելավել այս շենքը, բնակարանային հարմարություններ ստեղծել, որպեսզի կարողանանք այսուհետ եւս շարունակել բնակվել այստեղ» (Ֆուրմանովի 5 հանրակացարանի բնակիչներ):

«Բաքվից ենք, 89 թ.-ից 20 ընտանիքով ապրում ենք էլեկտրատեխնիկումի հանրակացարանում: Ամեն ընտանիք մի սենյակ է զբաղեցնում, իսկ կոմունալ ծառայությունները ընդհանուր են, այն էլ վթարային վիճակում: Ութ տարի է ապրում ենք բնակարանների, ունեցվածքի փոխհատուցման, ինչպես նաեւ փախստականների կարգավիճակ ունենալու հույսով: Մեզանից շատերն աշխատում են, երեխաները դպրոց ու մանկապարտեզ են հաճախում: Այս պահին մեզ քոթեջներ են առաջարկում հանրապետության մարզերում, որը մեզ համար իսկական մահ է, որովհետեւ հողագործության ընդունակ չենք: Տվյալ իրավիճակից դուրս գալու միակ ելքը նրանում ենք տեսնում, որ մեզ համար բնակարաններ կառուցեն քաղաքի տարածքում կամ սեփականաշնորհեն մեր բնակված հանրակացարանները» (էլեկտրատեխնիկումի հանրակացարանի բնակիչներ):

«Ազգային առողջապահության ինստիտուտի հանրակացարանը 6 հարկանի շենք է՝ բաղկացած երկու սենյականոցներից: Փախստական բնակիչները բուժաշխատողի մասնագիտություն ունեն եւ բժիշկ են աշխատում, մնացյալը բուհերում են սովորում, դպրոց են հաճախում: Խնդրում ենք միջնորդել կառավարության եւ առողջապահության նախարարության առջեւ շենքը փախստական բնակիչներին սեփականաշնորհելու համար» (Կոմիտասի 49/4 հանրակացարանի բնակիչներ):

Ինչ վերաբերում է փախստականներին զինծառայության զորակոչելուն, պրն Գաբրիելյանը պատասխանել է, թե մշտական գրանցում ունեցող անձինք զորակոչվում են ինչպես ՀՀ քաղաքացիներ: Ստորեւ տրվող մեջբերումներից ինքներդ էլ կհամոզվեք, որ խոսքը ոչ թե մշտական գրանցում ունեցող անձանց մասին է, այլ փախստականների, որոնք դեռեւս կարգավիճակ էլ չունեն: Հիմնադրամին են դիմել Վարդենիսի շրջանի Շատվան գյուղից Թովմասյան ամուսինները Ադրբեջանում գերեվարված իրենց որդու Անդրեյ Թովմասյանի վերադարձի գործում օգնության խնդրանքով: Վերջինս 94 թ. նոյեմբերի 9-ին զորակոչվել է ՀՀ զինված ուժեր եւ 95 թ. մարտի 24-ին գերի է ընկել Քելբաջարի շրջանում: Միաժամանակ նշում են, թե շատ կցանկանային լսել իրավասու ատյանների պատասխանը, թե ի՞նչ բացատրություն կտան գերության մեջ գտնվող զինծառայողի հորը երկու անգամ ձերբակալելու՝ 95 եւ 96 թվականներին, եւ նախնական կալանքում պահելու փաստին (նամակն ուղարկվել է նաեւ նախարար Վազգեն Սարգսյանին):

ՀՀ զինվորական դատախազության հասցեագրված նամակից. «Մեզ են դիմել զինծառայող, 95 թ.-ի դեկտեմբերին զորակոչված Վարդան Հովսեփյանի ծնողները: Հովսեփյանը փախստական է, ՀՀ քաղաքացի չէ, բացի այդ, նրա խնամքի տակ է գտնվել կենսաթոշակառու, առաջին կարգի հաշմանդամ մայրը, առաջին ամուսնությունից նրա որդին, որը մանկուց հաշմանդամ է, հայրը միայնակ թոշակառու է, փախստական, 78 թ. ամուսնալուծված»:

Բաքվի նախկին բնակիչ Ժասմեն Մարտիրոսյանի նամակից. «...ՍԱԿ-ը մեզ նամակ տվեց, որում նշված էր, որ մենք ՀՀ քաղաքացի չենք եւ երեխաները չպետք է ծառայեն բանակում: Փաստաթուղթը անտեսվեց զինկոմիսարիատում եւ մեր որդիներս՝ 76 եւ 78 թթ. ծնվածներ, ուղարկեցին հարազատներիս մոտ: Փոխարենը ամուսնուս երկու անգամ կալանավորեցին: Ի վերջո զիջեցինք, պայմանով, որ որդիներս ծառայեն Հայաստանի տարածքում»:

Քիչ չեն նաեւ սոցիալական հարցադրումներ պարունակող նամակները: Գեղարքունիքի մարզի Արեգունի, Նորակերտ, Դարանակ, Արտավազդ եւ Փյունիկ գյուղերի փախստականները դժգոհել են հողերի կադաստրային բարձր արժեքից, որը «կարող է պատճառ դառնալ սեփականաշնորհված հողերից հրաժարվելուն»: Նրանք գտնում են, որ իրենց հողերի առկա կարգերը չեն համապատասխանում իրական որակին եւ խնդրել են հանձնաժողովով նոր ստուգումներ կատարել եւ «արդարացիորեն սահմանել հողերի կարգը»: Պահանջել են նաեւ վերականգնել Երեւան-Վարդենիս գնացքի երթեւեկությունը, քանի որ «միակ հիմնական տրանսպորտն է եւ անչափ հոգսեր կան գյուղատնտեսական ապրանքները շուկա հասցնելու հարցում»:

Փախստականների մի այլ խումբ իրենց վերապահած արտոնությունները ձեւական է համարել: Այրիվանի «Գեղամ» պանսիոնատի բնակիչները դժգոհել են, որ իրենց «պարտադրում են 100 տոկոսով վճարել էլեկտրաէներգիայի վարձը, իսկ մենք 50 տոկոսով չենք կարողանում վճարել: Բոլորը կենսաթոշակառուներ են եւ ապրում են 2700 դրամ թոշակով: «Այդ գումարից 2000 դրամը էլեկտրաէներգիայի վարձ ենք տալիս եւ փաստորեն հացի գումար չի մնում»:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Ախուրյան. Հակասական կարգավիճակ, վերականգնման դժվարին խնդիրներ

Շիրակի մարզպետարանի ղեկավար աշխատակազմը մարզպետ Արարատ Գոմցյանի գլխավորությամբ վերջերս եղավ Ախուրյանում, նախկին շրջխորհրդի գործկոմի դահլիճում հանդիպեց տեղի համայնքի հետ: Հանդիպումն առանձնապես աչքի չընկավ գործուն երկխոսության ծավալմամբ (խոսեցին հիմնականում ղեկավարները), բայց համայնքի համար առավել էական խնդիրների մասին այնուամենայնիվ բավականին խոսվեց:

Կարելի է առանձնացնել դրանցից երկուսը՝ Ախուրյանի կարգավիճակի եւ նրա հետաղետային վերականգնման խնդիրները:

Ախուրյանի գյուղական համայնքն իր ներկա կարգավիճակով ու մանավանդ ներկա վարչատարածքային ընդգրկումով կազմվել է ըստ էության անցյալ տարվա տեղական ընտրությունների նախապատրաստության շրջանում: Եվ կազմվել է, թվում է, բավականին անհասկանալի մի տրամաբանությամբ՝ արհեստականորեն միավորելով (առանց բնակիչների կամքը հարցնելու) երեք գուցե իրար հետ կապված, բայց միանգամայն տարբեր կենցաղ, հիմնախնդիրներ ու շահեր ունեցող բնակավայրեր: Առաջինը քաղաքային կենցաղով ապրող եւ իր տարածքով մի կողմով Գյումրիին, մյուսով համանուն գյուղին հարող նախկին շեն ու ծաղկուն Ախուրյան շրջկենտրոնն է, որն այսօր գոյություն ունի հիմնականում ժամանակավոր կացարաններով, տնակային թաղամասերով ու հատուկենտ փրկված բնակելիներով, բազում հարցականների բեռով:

Մյուսը սովորական գյուղական կենցաղով ու հոգսերով ապրող Ախուրյան գյուղն է: Երրորդը Ախուրյան գյուղից 3 կմ հեռու գտնվող, երկրաշարժից հետո ամայի վայրում հապճեպ հիմնադրված եւ խիստ թերավարտ կառուցված Նոր Ախուրյան ավանն է՝ սոցիալ-կենցաղային բազմաթիվ հիմնահարցերով, գյուղականի տարրեր ներառող քաղաքայինին մոտ կենցաղով: Դժվար է հավատալ ու կարծել, թե երբեւէ միմյանցից այսքան տարբեր բնակավայրեր կարող են իրականում ունենալ ընդհանուր համայնքային շահեր եւ մանավանդ դառնալ «մի հարմոնիկ օրգանիզմ», ինչպես ասվեց հանդիպման ժամանակ:

Գյուղապետ Արծրուն Իգիթյանը նշեց Ախուրյանին քաղաքի կարգավիճակ տալու անհրաժեշտությունը: Ըստ նրա, մյուս նախկին շրջկենտրոններին դա հիմնականում տրվել է, իրենք էլ դիմել են նման հարցով, որն այժմ ուսումնասիրվում է: Թվում է, դրանից առաջ նախ պետք է, որ նորից լրջորեն քննարկվի համայնքի ներկա վարչատարածքային ընդգրկման, երբեք բնակավայրերի այսպիսի միավորման նպատակահարմարության (իմա՝ աննպատակահարմարության) հարցը:

Հանդիպման ժամանակ, որպես այս համայնքի վարչատարածքային ներկա ընդգրկման եւ նրա միասնական գյուղական կարգավիճակի հակասականության ապացույց, հնչեցին մարզի ղեկավարներին նախկին շրջկենտրոնի բնակիչ երկու կանանց հարցադրումները: Նրանցից մեկն ասաց. «Ես միայն ցանկանում եմ աշխատել: Եթե գումարներ ունենք, արտադրություն բացենք աշխատենք»: Նախկինում աշխատողների զգալի թվաքանակով արդյունաբերություն ունեցող, իսկ այժմ գրեթե չունեցող շրջկենտրոնի բնակչուհին համենայն դեպս նման հարց չէր դնի, եթե իրականում գյուղացի լիներ, այսինքն ունենար սեփականաշնորհված հող, անասուններ: Մյուս բնակչուհին հենց այդ հարց-պահանջը դրեց. «Եթե ես գյուղացի եմ, ինչո՞ւ ինձ հող չեք տալիս»: Այս հարցին նույնպես պատասխան չկար, եւ որեւէ մեկը չփորձեց պատասխանել: Միայն գյուղապետը բնակչուհու «գոնե տնամերձ հողամաս» վերապահությանը շտապեց պատասխանել, թե տնամերձի հարցում որեւէ խնդիր չկա, դրանք... վաճառվում են աճուրդով, 1000 քառակուսի մետրի մեկնարկային գինն է 390 հազար դրամ... Մեկնաբանությունները, ինչպես ասում են, ավելորդ են:

Այսուամենայնիվ, Ախուրյանի համար ամենածանրն ու ցավոտը մնում է հետերկրաշարժյան վերականգնման, ամենից առաջ՝ բնակարանային շինարարության հարցը: Եթե Նոր Ախուրյանը գոնե խիստ թերավարտ, հազար ու մի պակասությունով կառուցվել է, ապա Գյումրիին կպած եւ գրեթե հիմնովին ավերված հին շրջկենտրոնը սկզբից եւեթ ասես դուրս է մնացել աղետի գոտու վերականգնման ծրագրերից: Համենայն դեպս՝ պետական ծրագրերից: Այստեղ 750 ընտանիք ապրում են արդեն առանց այն էլ շարքից դուրս եկած ժամանակավոր կացարաններում: Այդ թիվը, ինչպես նշեց նաեւ մարզպետ պրն Գոմցյանը, Ախուրյանի համար շատ-շատ է: Մինչդեռ, եթե հիշողությունը մեզ չի դավաճանում, անցած ինը տարիների ընթացքում այստեղ գեթ մեկ բնակելի շենքի հիմք չի գցվել, բացի ՀՕՄ-ի կառուցած փայտե տներով թաղամասից: Էլ քիչ է ասելը, թե արդեն 4 տարի ոչ մի շենք չի հանձնվել, բացի 2 շենքերի ամրացումից: Այստեղ տարիներ շարունակ այդ նպատակով պետական հատկացումներ չեն եղել, եւ բնակավայրի ապագան մնացել է անորոշ: Մարզպետարանը, եթե ճիշտ հասկացանք, խոստանում է եկող տարվա պլանի մեջ մտցնել 3 շենքերի ամրացում: Կարծես քիչ չէ: Իսկ ի՞նչ է սպասում փլված ու քանդված շենքերի (դրանք մեծամասնություն են կազմում) նախկին բնակիչներին: Հարցերը շատ են, պատասխանները՝ խոսքով երբեմն հեշտ, իսկ գործնականում դժվար:

Ի դեպ, պատասխանների մասին: Ախուրյանի թիվ 20 ամրացված շենքի նախկին բնակիչները արդեն 9 ամսից ավելի գնում-գալիս են Շիրակի մարզպետարան՝ սպասելով նախորդ (անարդար) բաշխումը մարզպետի կարգադրությամբ չեղյալ համարված իրենց շենքի բնակարանների նոր բաշխմանը: Այս հանդիպումից հետո մարզպետի ընդունելության ժամանակ հերթական անգամ հավաստիացվեց, որ հարցը մեկ շաբաթից կլուծվի: Մնում է հուսալ, որ այդ հավաստիացումը վերջինը կլինի: Ասենք, այդ մի շաբաթն անցել է...

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԲԱԶԵԼՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

«Անդրկովկաս եւ Կենտրոնական Ասիա»

Նախագահությունը ըստ ռուսական այբուբենի

Երկու տարի առաջ, 1995-ի հոկտեմբերի 25-ին Երեւանում ստորագրված հատուկ համաձայնագրի հիման վրա եւ համապատասխան հայտարարության ընդունմամբ Բազելի կոմիտեի շրջանակներում հիմնադրվեց եւս մեկ «Անդրկովկաս եւ Կենտրոնական Ասիա» տարածաշրջանային խումբը: Բանկային վերահսկողության Բազելյան կոմիտեն ստեղծվել է 1974-ին, տարբեր տարածաշրջաններում ձեւավորվող բանկային կառույցներն ընդունված միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ներկայումս աշխարհում գործում են տասից ավելի տարածաշրջանային խմբեր (Կարիբյան խումբ, Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի միասնական խումբ, Արեւելյան եւ Հարավային Աֆրիկայի խումբ եւ այլն), որոնց գլխավոր խնդիրներից է «ձգտում միջազգային համագործակցության, ինչպես նաեւ բանկային հաստատությունների վերահսկողության հավուր պատշաճի իրականացման»: Բացառությամբ Ուզբեկստանի եւ Ադրբեջանի (նրանց ներկայացուցիչները 1995-ին չէին ժամանել Երեւան) պայմանագիրը եւ հայտարարությունն ընդունեցին տարածաշրջանային մյուս բոլոր երկրները: Խումբը բնութագրվում է հատուկ մշակված վարչական կառույցի առկայությամբ՝ նախագահ, խորհուրդ, քարտուղարություն: Խմբի նախագահը ընտրվում է երկու տարի ժամկետով ռուսական այբուբենի հերթականության սկզբունքով: Դրա շնորհիվ մեր հանրապետությունը ընդգրկեց խմբի նախագահի: Ստեղծումից հետո խմբի անդամ դարձան նաեւ Ադրբեջանը (1996 թ.) եւ Ռուսաստանը (1997 թ.):

Երեկ, հոկտեմբերի 9-ին, ՀՀ կառավարության հյուրատանը, իր աշխատանքները սկսեց «Անդրկովկաս եւ Կենտրոնական Ասիա» տարածաշրջանային խմբի ամփոփիչ համաժողովը՝ աշխատանքը գնահատելու եւ հերթական երկրի ներկայացուցչությանը ղեկավարողի պարտականությունները փոխանցելու նպատակով: Եթե հետեւելու լինենք պաշտոնական քրոնիկոնին, ապա Հայաստանի Կենտրոնական բանկի (ի դեմս խորհրդի անդամ Ռուբեն Վալեսյանի) ղեկավարության ժամանակահատվածը կարելի է բնութագրել Ալմաթիում (1996 թ. ապրիլի 9-12), Տաշքենդում (1996 թ. հուլիսի 12-14), Աշգաբադում (1996 թ. դեկտեմբերի 3-5) եւ Թբիլիսիում (1997 թ. հունիսի 25-27) անցկացված խմբի խորհրդի նիստերով, որոնք, անկեղծ ասած, դժվար է իմանալ, թե ի՞նչ ազդեցություն ունեցան մասնավորապես մեր երկրի բանկային կառուցվածքի ձեւավորման գործում: ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Դարբինյանը, օրինակ, գտնում է, որ, այնուամենայնիվ, եղել է ազդեցություն, ընդ որում, դրական: Համենայն դեպս, հենց դա էր նրա բացման խոսքի բուն էությունը: Դեռ ավելին՝ «Հատկապես ուրախալի է Թուրքիայի պատվիրակության ներկայությունը մեր աշխատանքներին, քանի որ տարածաշրջանային զարգացումն անհնար է պատկերացնել առանց հարեւան երկրների համագործակցության»: Ի դեպ, հարեւանների մասին. ըստ կանոնադրության, 1997-ի հոկտեմբերից խմբի նոր ղեկավար պետք է լիներ Վրաստանը (համաձայն ռուսական այբուբենի հերթականության), թեեւ «էստաֆետային փայտիկը» փոխանցվելու է Ղազախստանին: Անկեղծ ասած, դժվարանում եմ ասել, թե որն է սրա գաղտնիքը: հավանաբար հոկտեմբերի 11-ին, աշխատանքների ավարտին հրավիրվելիք մամուլի ասուլիսը պարզաբանումներ կմտցնի այս հարցում»:

Ա. Գ.

մանկավարժություն

«Ուսուցչի երդումը՝ երդումների երդումն է»

Խաչատուր Աբովյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտը նշում է հիմնադրման 75-ամյակը

Դա պատմություն է: Եվ որքան էլ սրությամբ ծառացած լինի կրթության համակարգի բարեփոխման հարցը, որքան էլ քննադատաբար իմաստավորվի մանկավարժական ինստիտուտի դերը որպես խորհրդային դպրոցի կերտողի, պատմությունը հոբելյարին տվել է իր անաչառ գնահատականը՝ ազգի կրթական ցենզը. նրա մտավոր ներուժը, որը նույնիսկ այս ճգնաժամային պահին մեզ՝ հայերիս փրկում է անկումից, իսկ վաղը հանգամանքների բարենպաստ ընթացքի դեպքում անպայման կդառնա վերելքի ու բարգավաճման նախահիմք: Իհարկե, այս լավատեսական նախաբանով կարելի էր խոսել հոբելյարի 75-ամյակի մասին: Բայց, ինչպես ասում են, ամեն լավը մեզ հետ է: Ավաղ, նաեւ վատը: Չէ՞ որ այսօր մանկավարժական ինստիտուտը, դարձյալ քայլելով երկրի պատմությանը համընթաց, ապրում է դժվարին անցումային ժամանակներ եւ ըստ երեւույթին չի կարելի լռությամբ մատնել դա: Ի դեպ, դարձյալ նույն պատմառով, բուհի առաքելությունը չափազանց կարեւոր է: Հենց այսպիսին էր Խ. Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի ռեկտոր, ակադեմիկոս Գեւորգ Բաղդասարյանի հետ զրույցի նախաբանը:

– Պրն Բաղդասարյան, դուք փայլուն ծառայողական ցանկ ունեք. ԵՊՀ ֆիզիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետ, ասպիրանտուրա, Մոսկվայում եւ Կիեւում փայլուն կերպով պաշտպանված թեկնածուական եւ դոկտորական դիսերտացիաներ: Ձեր ամբողջ գիտական ու գործնական աշխատանքը կապված է եղել գիտահետազոտական ինստիտուտների, ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի կամ այն բուհերի հետ, որոնք ձեւավորել են Հայաստանի բուն ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունը: Բայց այսօր դուք Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի ռեկտորի պաշտոնում եք: Համաձայնվեք, որ մանկավարժական բուհը հեռու է ակադեմիական կամ կիրառական գիտության այդ բարձունքներից: Թեկուզ նպատակների ու խնդիրների առումով: Իսկ եթե հաշվի առնենք, որ ձեր ռեկտոր նշանակվելու պահին (եթե չեմ սխալվում, 1994 թ.-ին)) մանկավարժական ինստիտուտը ճգնաժամային վիճակում էր բուհի, դպրոցի, կրթության եւ ուսուցչի մասնագիտության իջած վարկանիշի հետեւանքով, ապա ձեր ընտրությունն առավել անհասկանալի է դառնում: Ինչո՞ւ համաձայնեցիք դառնալ թե պետության եւ թե հասարակության կողմից մոռացության մատնված բուհի ռեկտոր:

– Ես ուսուցիչների ընտանիքից եմ: Ուսուցչի մասնագիտությունը, նրա առաքելությունն ու աշխատանքը իմ ըն- [illegible] ժամանակաշրջանը տեւական էր. 1922 թ.-ից մինչեւ 80-ական թթ. Հայաստանի մանկավարժական ինստիտուտը կադրեր էր պատրաստում ոչ միայն ազգային դպրոցի, այլեւ հանրապետության ամբողջ մշակութա-լուսավորական համակարգի համար: Նկատի ունեմ մշակույթի օջախները, գրադարանային համակարգը...

Մանկավարժական ինստիտուտը կամուրջ էր հայրենիքի եւ սփյուռքի միջեւ. մենք օտար երկրներում հայության ոգին պահպանում էինք արդեն նրանով, որ մանկավարժական կադրեր էինք պատրաստում սփյուռքի ազգային դպրոցների համար...

Չէր կարելի թույլ տալ, որ ինչպես նյութական, այնպես էլ հոգեւոր ոլորտը ծառացած ճգնաժամը քայքայման գործընթացն անշրջելի դարձներ նաեւ լուսավորության ոլորտում, որը ամենակարեւորն ու առավել բախտորոշն է մեր ազգի համար: Եկա, որպեսզի իմ բոլոր հնարավորություններով խոչընդոտեմ ուսուցչի հիրավի սուրբ մասնագիտության լուսապսակի քայքայումը: Եվ այդ մասին ես խոսում եմ ամենայն լրջությամբ...

– Խոսելով հայկական մանկավարժական ինստիտուտի դժվարին ուղու մասին, դուք վերելքն ու բարօրությունը վերագրեցիք 80-ական թթ. ժամանակահատվածին: Բայց ինձ թվում է, որ ազգային դպրոցի կադրերի պատրաստման գործում հենց 80-ական թվականներին առաջացավ ճգնաժամ. մանկավարժական ինստիտուտը սկսեց համարվել 2-րդ կարգի, որը նախընտրելի էր ոչ թե «ոսկե» երիտասարդության, այլ խուլ գյուղերի բնակիչների համար, որոնք շրջանցում էին հեղինակավոր մրցութային բուհերը, զարգացնելով ինչ-որ թերարժեքության բարդույթ, որը հղի էր քաղաքական ու բարոյական փոխվրեժի հեղափոխական տրամադրություններով: Ես արդյոք չե՞մ չափազանցնում ստեղծված իրավիճակը:

– Ես հակված եմ այդ բարդույթը բացատրելու ի վնաս ազգային դպրոցի, հետեւաբար նաեւ արժեքների ազգային համակարգի զարգացման ամենուրեք ռուսաց լեզուն պարտադրելու խեղաթյուրված կայսերական գաղափարախոսությամբ: Պաշտոններ ստանալու, «մարդամեջ դուրս գալու» համար անհրաժեշտ էր ռուսական կրթություն ունենալ: Եվ ծնողները ձգտում էին երեխաներին ռուսական կրթություն տալ:

Բայց այս ամբողջ ժամանակամիջոցում հենց մանկավարժական ինստիտուտն էր մնում ազգային լուսավորչականության ակունքը. այստեղ ստեղծվում էին ազգային դպրոցի դասագրքեր եւ ուսումնական ծրագրեր: Եվ եթե ռուսական կրթությունից տեղի ունեցավ ոչ հիվանդագին անցում հայկականի, դրա հաջողությունը պետք է վերագրել մեր բուհին, որն առանց դափնիների եւ պետության անչափ մեծ ուշադրության այդուհանդերձ կատարեց իր սրբազան պարտքը ազգի եւ պետության հանդեպ:

Համընդհանուր հայկական կրթության անցնելուց հետո, վստահ եմ, մտավոր ցենզի խնդիրը եւս կվերանա, ի դեպ, տեղը զիջելով այլ կարգի խնդիրների: [illegible] լոր բուհերը: Իսկ առաջին դաժան հարվածը Հայաստանի մանկավարժական ինստիտուտին եւ առհասարակ կրթության ամբողջ համակարգին հասցրեց պետության կողմից ուսուցչի դերի նսեմացումը, նկատի ունեմ մասնավորապես վարձատրությունը: Ուսուցիչն այսօր չքավորության մեջ է: Առեւտրականը, որը գոյատեւում է իր դյուրին բիզնեսի շնորհիվ, դա հիանալի գիտի եւ ուսուցչին հարգանքի տուրք է մատուցում նրա դատարկ քսակի համեմատ: Հասարակությանը դա նույնպես հայտնի է. ո՞վ իր զավակներին կօրհնի ընտրելու այնպիսի մասնագիտություն, որը թշվառություն է խոստանում: Պատահական չէ, որ մանկավարժական բուհերը դպրոցների պես համալրվել են կանանցով: Ամեն ընտանիքի կերակրող չէ, որ կհամարձակվի սրտի կանչով ուսուցիչ դառնալ: Մանավանդ որ հայ ընտանիքի բնութագրում ամուսինների պարտականությունների բաժանումը այնուամենայնիվ մնում է բավական անխախտ...

Պետությունը քաջատեղյակ է ուսուցչի մասնագիտության հետ կապված լուրջ դժվարություններին: Բայց տպավորություն է ստեղծվում, թե ուսուցչի հանդեպ հոգածությունը հետին պլան է մղված: Հասկանում եմ, նրա աշխատանքի համապատասխան վարձատրությունը դժվար է պետության սուղ հնարավորությունների պայմաններում: Բայց դրա հետ մեկտեղ բացակայում է եւ բարոյական զորավիգը:

– Դեռ խորհրդային ժամանակներում Հայաստանի մանկավարժական ինստիտուտին վերագրվում էր կադրերի գերարտադրություն: Արդյոք շատ ուսուցիչներ չե՞ք պատրաստում:

– Ոչ: Դպրոցներում թափուր տեղեր շատ կան: Թեեւ սա թվացյալ բարօրություն է. 5000 դրամով ուսուցչությամբ զբաղվել ցանկացողները չափազանց քիչ են:

– Խորհրդային ժամանակաշրջանում գործում էր շրջանավարտների պարտադիր աշխատանքի նշանակման համակարգ: Իսկ գյուղական ուսուցիչներին տրվում էին որոշակի սոցիալական արտոնություններ: Ինչո՞ւ այժմ համակարգը չի գործում:

– Դարձյալ խղճուկ վարձատրության պատճառով: Չի կարելի մանկավարժական բուհի շրջանավարտին պարտադրել չքավորական գոյություն: Սոցիալական արտոնությունների համակարգը գործում է միայն սահմանամերձ շրջանների եւ Արցախի համար, թեեւ արտոնությունները երիտասարդական կադրերին գյուղական դպրոցներում ներգրավելու լուրջ խթան են:

– Մեր զրույցը առայժմ ճգնաժամի եւ խնդիրների մասին է...

– Եթե ամեն ինչ այդքան մռայլ լիներ, իմ ռեկտորության տարիները եւ բուհի պրոֆեսորա-դասախոսական կազմի աշխատանքը անիմաստ կդառնային: Լույսի շող նշմարվում է: Եթե 90-ական թթ. [illegible] մաթեմատիկայի եւ կիրառական տնտեսագիտության բաժանմունք:

Արվեստաբանության բաժանմունքին առընթեր սկսել է գործել նաեւ հոգեբանության ֆակուլտետ, որի նպատակն է պատրաստել մասնագետներ ավանդական բնագավառներում, բանակում, ՆԳ համակարգում հոգեբանական ծառայություններ մատուցելու համար:

Քիմիա-կենսաբանական ֆակուլտետում բացվել է բնապահպանության ամբիոն, իսկ մշակույթի ֆակուլտետը ներկայացված է մի շարք այժմեական եւ անչափ հեռանկարային ուղղություններով: Նկատի ունեմ հեռուստալրագրության եւ հեռուստառեժիսորական բաժանմունքները: Մշակույթի ֆակուլտետի ստեղծումով (ի դեպ, եկող տարի նա կնշի 30-ամյակը) մանկավարժական ինստիտուտը դարձավ ազգային մշակույթի բարձրորակ կադրերի պատրաստման խոշորագույն կենտրոն: Այստեղ կա 11 նեղ մասնագիտություն, որոնցից յուրաքանչյուրը նմանակներ չունի երկրի պետական կրթության համակարգում: Հոգեբանության ու մանկավարժության բազային ամբիոնների եւ այլ ամբիոնների առկայության բազմապրոֆիլ պարագայում նման մասնագետների պատրաստումը հնարավոր է միայն Հայաստանի մանկավարժական ինստիտուտում: Մեզ հաջողվել է դասավանդմանը մասնակից դարձնել հայ մշակույթի ականավոր գործիչների:

Ձեռնամուխ ենք եղել թարգմանչական գործին: Բուհական այդ ճյուղը դեռ նոր է ձեւավորվում, բայց մեծ ապագա ունի:

Մեր նոր նվաճումը «Սփյուռք-հայրենիք» կենտրոնն է: Անպայման ուզում ենք վերականգնել սփյուռքի համար մանկավարժական կադրերի պատրաստման ու վերապատրաստման դպրոցը, քանզի սփյուռքը որակյալ մանկավարժական կադրերի սուր պակաս է զգում: Խոստովանում եմ, այս ձեռնարկումը դժվարությամբ է առաջ գնում, քանի որ բուհի ջանքերը անբավարար են: Պետական կարեւորություն ունեցող գործը կարոտ է պետության հովանավորությանը: Չէ՞ որ հարկավոր է ուսումնասիրել եւ իմաստավորել սփյուռքի հայկական դպրոցների հրատապ խնդիրները: Հենց միայն արեւմտահայերենի եւ արեւելահայերենի լեզվական խնդիրը բավական բարդ է. լեզվական երկու գծերի [illegible] միջեւ առկա են լուրջ հակասություններ: Իրավիճակն այնքան ճգնաժամային է, որ դասավանդման հրավեր են ստանում նույնիսկ նրանք, ովքեր պարզապես տանելի կերպով խոսում են հայերեն:

– Նոր ֆակուլտետներ, բաժանմունքներ... Ինչո՞վ է պայմանավորված այդ ծավալումը: Արդյո՞ք միայն իրողություններով, թե՞ այնուամենայնիվ աշխուժացել է դիմորդների հետաքրքրությունը: Մանավանդ որ բուհը պատասխանատու չէ իր շրջանավարտին աշխատանքի տեղավորելու համար...

– Դիմորդների հետաքրքրության աշխուժացումն ինքնին կարեւոր է. նոր ֆակուլտետներն ու բաժանմունքները նաեւ վճարովի տեղեր են: Երբ ես նշանակվեցի ռեկտոր, մանկավարժական ինստիտուտը մեկ կոպեկ էլ չուներ տնտեսության պահպանման համար: Գրենական պիտույքներ ձեռք բերելու համար անգամ ստիպված, եղանք պարտք վերցնել ուրիշ բուհերից: Հիմա ինքներս ենք լուծում մեր տնտեսական խնդիրները, կարողանում ենք նաեւ վճարել պրոֆեսորա-դասախոսական կազմին, հաշվի առնելով չնչին պետական դրույքաչափերը:

– Ինչպես համոզվեցի, դուք ջերմորեն ողջունում եք բուհերի, այդ թվում մանկավարժական ինստիտուտի անցումը մասնակիորեն վճարովի ուսուցման: Բայց մյուս կողմից բուհական կրթության բարեփոխումը, ըստ էության, հանգեցրել է վճարովի ուսուցման արմատավորմանը, ինչպես նաեւ ֆակուլտետների ու բաժանմունքների «տեսականու» բազմացմանը: Դրանով իսկ ասես հաստատվում է հին առածի էությունը. «Առաջ քո ծոցը ջրիր, հետո՝ ուրիշինը»: Այսքանից հետո տեղի՞ն է խոսել կրթության, մասնավորապես բուհական կրթության ոլորտում պետական համալիր-քաղաքականության անհրաժեշտության մասին...

– Հասարակությունը չգիտես ինչու միանգամայն օրինաչափ կերպով վերաբերվեց այսպես կոչված «կոոպերատիվ» բուհերի բազմացմանը: Բայց չէ՞ որ մասնավոր բուհերը գործում են պետական բուհերի լսարաններում. այստեղ դասավանդում են հենց մեր մասնագետները: Իսկ ինչո՞ւ պետական բուհերը պետք է հրաժարվեն վճարովի բաժանմունքներից: Շուկայական տնտեսությունը թելադրում է. կա պահանջարկ, պետք է լինի նաեւ առաջարկ: Եթե դպրոցի շրջանավարտն ուզում է շարունակել կրթությունը, նա իրավունք ունի իր ցանկությունն իրականացնել նույնիսկ գիտելիքների եւ ընդունակությունների պակասի եւ պետպատվերով մրցութային տեղ չգրավելու դեպքում: Այլ բան է, որ մրցութային ընտրությունը պետք է լինի ազնիվ ու անաչառ: Բայց դա առանձին խոսակցության թեմա է:

Բացի դրանից, չպետք է լինի ո՛չ մանկավարժական «կոոպերատիվ» ինստիտուտ, ո՛չ էլ բժշկական: Մարմնի ու հոգու հոգածությունը չի կարելի թողնել կրթության գործամոլների խղճին: Ավելին, եթե բժիշկը գործ ունի առանձին մարդկանց հետ, ապա մանկավարժը ձեւավորում է ամբողջ ժողովրդի մատաղ սերնդի հոգեւոր նկարագիրն ու ինտելեկտը, կերտում պետության ապագան...

Ինչ վերաբերում է կրթության համակարգի բարեփոխմանը, բուհական վճարովի ուսուցումը միջոցառումների ամբողջ համալիրի լոկ փոքր ու տեսանելի մասն է, մինչդեռ անհրաժեշտ է կատարելագործել եւ նույնիսկ վերանայել բազմաթիվ սկզբունքներ, որոնք հիմնարար էին կրթության խորհրդային համակարգի համար, բայց անարդյունավետ են կենսական արժեքների նոր աստիճանակարգում:

Ի դեպ, կոնկրետ մանկավարժական ինստիտուտի պրոֆեսորա-դասախոսական կազմը չի ներգրավվել կրթության օրինագծի աշխատանքում: Բայց տարբեր առիթներով ինձ վիճակվել է ծանոթանալ դրա առանձին դրույթներին: Գտնում եմ, որ անհրաժեշտ է օրենսդրական կերպով կանոնակարգել դպրոցական կրթության բարեփոխումը, ինչը կպայմանավորի նաեւ ուսուցչական կադրերի պատրաստման կատարելագործումը: Մեր պատվիրատուն ոչ միայն պետությունն է, այլեւ դպրոցը: Ճիշտ կլիներ վերանայել նաեւ կրթության համակարգի հարկման քաղաքականությունը: Երախտապարտ ենք վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանին, որը նախաձեռնեց կրթության վարձի ավելացված արժեքի հարկի վերացումը:

Օրենքը պետք է երաշխավորի պետական հովանավորություն եւ պետական աջակցություն մանկավարժի ու մանկավարժական ուսուցման համար: Մասնավորապես պետք է խթանի վճարովի ուսուցումը: Մինչդեռ այսօր առկա է վճարովի ուսուցման պահանջարկ (ասենք, արվեստաբանության, տարրական դպրոցի ֆակուլտետներում), բայց տեղերն այստեղ սահմանափակ են: Ինչո՞ւ: Միակ բանը, որին հասել ենք գիտության եւ կրթության նախարարության աջակցության շնորհիվ, այն է, որ բացել ենք զրո կուրս, որն ավարտելով, առաջին կուրս են ընդունվում հարցազրույցից հետո:

Կրթության մասին օրենքը պետք է վավերացնի ուսանող երիտասարդության իրավունքներն ու պարտականությունները: Ի դեպ, գյուղական մանկավարժների արտոնությունների մասին: Վերջերս Արցախ կատարած ուղեւորության ժամանակ (մանկավարժական ինստիտուտը այնտեղ մեկնեց ներկայացուցչական պատվիրակությամբ՝ իր գեղարվեստական կոլեկտիվներով, ուսանողական երգչախմբով...) պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց Լեոնարդ Պետրոսյանի հետ, որ ԼՂՀ գործուղվեն մեր շրջանավարտները:

Ի դեպ, ուսուցիչը նույն հայրենիքի զինվորն է: Նա միշտ առաջավոր կրակագծում է: Պատահական չէ, որ ավանդաբար ծառայողական պարտքին հավատարմության երդում են տալիս զինվորը, բժիշկը եւ ուսուցիչը: Հայաստանի մանկավարժական ինստիտուտում վերականգնված է այդ հիանալի ավանդույթը: Կարծում եմ, ուսուցչի երդումը՝ երդումների երդումն է, քանի որ ուսուցիչը պատասխանատու է պետության ու ժողովրդի ներկայի եւ ապագայի համար: Վստահ եմ, որ մեծ լուսավորիչ Աբովյանի անունը կրող մանկավարժական ինստիտուտը պատվով կկատարի իր այդ առաքելությունը Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի հանդեպ:

ՇԱՄԻՐԱՄ ԱՂԱԲԵԿՅԱՆ

ԱԶԳ

միջազգային

ՀԵՏԱԴԱՐՁ ՀԱՅԱՑՔ

Կարիբյան ճգնաժամ. Փոխզիջում, որ փրկեց աշխարհը

35 տարի առաջ, հոկտեմբերյան այս օրերին, աշխարհում պայթեց Կարիբյան ճգնաժամը: Աշխարհը շունչը պահած, միջուկային ոչնչացման սարսափին ենթակա, հետեւում էր իրադարձությունների զարգացմանը, շատ լավ գիտենալով ինչն-ինչոց է, ում մեղքով է ճգնաժամը պայթել, իսկ մենք, ականջներս դի՞նջ, երկաթե վարագույրով աշխարհից անջրպետված, ողջ խորհրդային երկրով մեկ միտինգներ էինք անում «Ձեռքերդ հեռու Կուբայից...»:

Տասնամյակներ հետո միայն հայտնի դարձավ ողջ ճշմարտությունը, որին այսօր մի հետադարձ հայացք նետելը ամենեւին ավելորդ չէ ոչ միայն եղածը վերաիմաստավորելու, այլեւ ապագան անվտանգ դարձնելու առումով: Վկայում է ԽՍՀՄ այն ժամանակվա միահեծան առաջնորդը՝ Նիկիտա Խրուշչովը (այդ նրա գլխում էր ծագել կուբայական հեղափոխության նվաճումները պաշտպանելու նպատակով այնտեղ միջուկային մարտագլխիկներով հրթիռներ տեղադրելու «իմաստուն» միտքը): «Մենք տեղադրեցինք հրթիռները, այդ ուժը բավական էր, որպեսզի ավերվեն Նյու Յորքը, Չիկագոն, այլ արդյունաբերական քաղաքներ, իսկ Վաշինգտոնի մասին խոսել էլ չարժե՝ փոքրիկ գյուղ է»: Ամերիկացիները հայտնաբերել էին այդ չարաբաստիկ հրթիռները, եւ, հասկանալի է, իրար էին անցել: Նշելով, թե նրանք կենտրոնացրին «բազմաթիվ նավեր, ավիացիա, դեսանտային ուժեր», Խրուշչովը գրում է. «Ամեն ինչ իրար խառնվեց: Մենք այն ժամանակ գտնում էինք, որ ամերիկացիները վախեցնում էին մեզ, իսկ իրենք մեզնից ոչ պակաս վախենում էին ատոմային պատերազմից: Երբ ամերիկացիները հայտնաբերեցին մեր հրթիռները, մենք դեռ չէինք հասցրել ամեն ինչ այնտեղ տանել, եւ մեր նավերը Կուբա էին գնում ամերիկյան այդ ամբողջ արմադայի միջով: Ամերիկացիները դրանց ձեռք չէին տալիս եւ չէին ստուգում»:

Ի՞նչ ստուգեին: Նրանք առանց այն էլ լավ գիտեին, թե ռուսներն ինչ են տանում Կուբա: Իսկ մենք, խորհրդային մարդիկս, չգիտեինք եւ դեռ երկար չէինք իմանալու, մենք կարծում էինք, թե ռուսական նավերն ընդամենը ցորեն, կարագ, այլեւայլ սննդամթերքներ են տանում մեր «դասակարգային եղբայրներին», որոնց այդ «կեղտոտ իմպերիալիստները» շրջափակել էին իրենց արմադաներով եւ փորձում էին ծնկի բերել սովի ոսկրոտ ձեռքերով: Եվ մենք պատրաստ էինք մեր բերանից կտրելով օգնություն հասցնել նրանց, տեր կանգնել նրանց ազատությանը, որին, ինչպես հետո իմացանք, գոնե այդ ժամանակ ոչինչ չէր սպառնում:

Իսկ ինչո՞ւ, այնուամենայնիվ, հնարավոր դարձավ պատերազմից խուսափել: Մեզ ներշնչում էին, թե ամերիկացիները վախեցան, վերացրին շրջափակումը, հարկադրված եղան ճանաչել կուբայական հեղափոխության արդյունքները, եւ մենք, նույնիսկ դպրոցականներս, գնծում էինք: Իրականում տեղի տվեց Խորհրդային Միությունը՝ վերջիվերջո համաձայնելով հանել իր միջուկային հրթիռները, որին ի պատասխան ԱՄՆ-ը պարտավորվեց ձեռք չտալ Ազատության կղզուն: Դա քաղաքական հրաժեշտության, աշխարհի բախտի համար պատասխանատվության, պատվավոր փոխզիջման գնալու իսկապես ուսանելի օրինակ էր, երբ ակամա սուր հակամարտության մեջ հայտնված կողմերը կարողացան դուրս գալ փակուղուց յուրաքանչյուրն իր դեմքը, իր քաղաքական վարկը պահպանելով, ոչ ի վնաս, այլ հօգուտ իր միջազգային հեղինակության, իր ղեկավարների անձնական վարկանիշի բարձրացման: Նիկիտա Խրուշչովը գրում է, թե խորհրդային դեսպանին այցելել էր ԱՄՆ-ի նախագահի եղբայր Ռոբերտ Քենեդին եւ ասել, թե «6 օր ու գիշեր տանը չի եղել: Աչքերը կարմիր էին, երեւում էր, որ մարդը չի քնել»: Խորհրդային դեսպանին տալով իր հեռախոսի համարը եւ խնդրելով զանգահարել օրվա ու գիշերվա ցանկացած ժամի, Ռոբերտ Քենեդին, ըստ դեսպանի, համարյա թե լաց էր եղել. «Ես, ասում է, երեխաներին չեմ տեսել 6 օր (նա 6 երեխա ուներ), եւ եղբայրս՝ նախագահը, նույնպես: Մենք նստած ենք Սպիտակ տանը եւ չենք քնում»:

Ռոբերտ Քենեդին իր նախագահ եղբոր անունից խնդրել էր Խրուշչովին հաղորդել, որ Խրուշչովն օգնի իրեն՝ հակամարտությունը հարթելու. «Եթե հետագայում էլ այսպես շարունակվի, ապա նախագահը վստահ չէ, որ զինվորականներն իրեն պաշտոնանկ չեն անի եւ իշխանությունը չեն զավթի: Բանակը կարող է դուրս գալ վերահսկողությունից»: Խրուշչովն, ինչպես երեւում է, միանգամայն հնարավոր է համարել այդպիսի ելքը: «Ես չէի բացառում այդպիսի հնարավորությունը, գրում է նա, առավել եւս, որ Քենեդին երիտասարդ նախագահ էր, իսկ սպառնալիքն ուղղված էր Ամերիկայի անվտանգությանը»: Ապշեցուցիչ է, որ հուշագիրը խոսք անգամ չի ասում Խորհրդային Միության անվտանգությանն ուղղված սպառնալիքի մասին, իսկ այն ժամանակ, ըստ փորձագետների, ԱՄՆ-ի միջուկային զորությունը 17 անգամ գերազանցում էր ԽՍՀՄ զորությանը: Սարսափելի է մտածել, թե ինչ կպատահեր, եթե Ջոն Քենեդին, 6 օր չքնելու փոխարեն, խորհրդային ղեկավարների օրինակով եղբոր հետ օպերա գնար իր հանգստությունը ժողովրդին ցուցադրելու, եւ համաձայներ իր գեներալների հորդորներին մի հարվածով ջնջել թե Կուբան, թե այնտեղ տեղադրված խորհրդային հրթիռները: Դա ամբողջ աշխարհի աչքի առջեւ չափազանց ստորացուցիչ վիճակի մեջ կդներ Խորհրդային Միությանը, եւ նրա օպերա գնացող ղեկավարները, սեփական վարկը փրկելու էժանագին կեցվածքամոլության դրդումով, պատասխան հարված կհասցնեին՝ աշխարհը նետելով ջերմամիջուկային պատերազմի դժոխք: Վաղամեռիկ Ջոն Քենեդու զսպվածությունը, հակառակորդին ստորացուցիչ վիճակի մեջ դնելու վտանգավորության գիտակցությունը փրկեց աշխարհը. կողմերը գնացին փոխզիջման:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Շվեդիայի «գերկատարյալ» ժողովրդավարությունը. 62 հազար շվեդներ բռնի ամլացվել են 1935-76 թթ.

Ստոկհոլմի «Դագենս նյուհեթեր» ազդեցիկ թերթի մշակութային էջերի խմբագիր Առնե Ռութը վերջին ամիսներին զբաղված է հանրահայտ «շվեդական մոդելի» ստվերոտ կողմերի քողազերծմամբ: Այս տարվա հունվարին թերթը հետաքննություն զետեղեց նացիստական ոսկու վերաբերյալ: Հեղինակները (մի պաշտոնաթող դիվանագետ եւ մի լրագրող) բացահայտել էին, որ Շվեդիայի թագավորության պաշտոնյաներին արդեն 1943 թ. հայտնի է եղել, որ իրենց երկրի գնած գերմանական ոսկին գողացված է: Իսկ մի քանի շաբաթ առաջ թերթում տպագրվեց մեկ ուրիշ սենսացիոն հոդված, որի հեղինակ Մացեյ Զարեմբան սոցիալ-դեմոկրատների կառավարությանը մեղադրում է 1935-1976 թթ. մոտ 62000 շվեդների (մեծ մասամբ բռնի) ամլացման համար:

Այս երեւույթի մասին դեռ 1986 թ. գրել էին Շվեդիայի մամլո գործակալության երկու լրագրողներ, իսկ 1991 թ. ռադիոլրագրող Բոսե Լինկվիստը հատուկ հաղորդաշարի ընթացքում հրապարակել էր զոհերից մի քանիսի վկայությունները: Բայց այն ժամանակ արձագանք գրեթե չէր եղել: Մինչդեռ այսօր երկրի մամուլում եւ քաղաքական շրջանակներում բանավեճ է ծավալվել Շվեդիան արդեն մոտ կես դար կառավարող սոցիալ-դեմոկրատների պատասխանատվության շուրջը:

Պատճառն այն է, որ Շվեդիայի պետությունը երկար ժամանակ համարվում էր անսխալական, իսկ սոցիալ-դեմոկրատների բոլոր որոշումները՝ արդար եւ բարոյական: Մինչդեռ «Դագենս նյուհեթերի» հրապարակումը կասկածի տակ է առնում շվեդական հասարակության մասին հենց շվեդների ստեղծած պատկերացումը: Քողազերծվում է եւս մեկ առասպել: Ըստ որում, եթե նացիստական ոսկու պատմության մեջ ժխտվում էր երկրորդ աշխարհամարտում Շվեդիայի չեզոքությունը, ապա այս անգամ կասկածի տակ է առնվում ամենաթույլերի հանդեպ հոգատար մարդասիրական հասարակության գոյությունը:

Ամլացման վերաբերյալ Շվեդիայում 1934 թ. ընդունված եւ 1935 թվականից կիրառված օրենքը (մոտավորապես նույն ժամանակաշրջանում նման օրենքներ ընդունվեցին ԱՄՆ-ում, Նորվեգիայում եւ Դանիայում) բխեցվում էր հեսդարվինյան ուսմունքներից եւ «միտված էր բնակչության վերասերման կասեցմանը», նշում է պատմաբան Մաթիաս Թյուդենը: Մացեյ Զարեմբայի կարծիքով, օրենքի նպատակն էր «ստեղծել առողջ հասարակություն, բարելավել մարդկային ցեղը, ուստի հարկավոր էր թույլ չտալ տկարամիտների, «նորմայից» շեղվածների վերարտադրությունը»:

1940-ական թթ. կեսերից օրենքի գլխավոր իմաստը դառնում է պետության սոցիալական ծախսերի կրճատումը: Խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Ալվա Մյուրդալը 1946 թ. այն կարծիքն էր հայտնել, թե ընտանեկան նպաստների կիրառումն անհրաժեշտ է դարձնում ամլացման առավել լայն տարածումը, որպեսզի պետական օգնությունը քաջալերի հանրության շահերին ներհակ ծնունդների աճը: Այս թեմային նվիրված նոր աշխատության հեղինակ Մայխա Ռունցիսը գրում է. «Ամլացնում էին թշվառներին, հանցագործներին, նույնիսկ միայնակ կամ բազմազավակ մայրերին: Իշխանությունները վստահ էին, թե գործում են հանրության օգտին»:

Մինչեւ 1950-ական թթ. վերջերն ամլացման ենթակա անձանց ցանկությունը մեծ մասամբ հաշվի չէր առնվում. մարդիկ ամլացվում էին բռնի կերպով: Ռունցիսը նշում է, որ 60-70-ական թթ. օրենքը ծառայում էր գլխավորապես այն կանանց ամլացմանը, որոնք դիմել էին վիժեցման խնդրանքով: Դրական պատասխան ստանալու համար նրանք պատրաստ էին հետագայում վիրահատվելու համաձայնություն տալ:

Ինչպես նշում է Առնե Ռութը, ամլացման թեման Շվեդիայում երկար ժամանակ լռության մատնված թեմաներից մեկն է եղել: Այսօր, սակայն, ամենալայն հարցադրումների առարկա է դառնում երկրորդ աշխարհամարտի պատմությունը: Ընդգծում է «Էքսպրես» հանդեսը: Ստոկհոլմի ուսանողներից շատերն արդեն կասկածի տակ են առնում պատերազմի ընթացքում Շվեդիայի չեզոքության վարկածը, որը շարադրված է իրենց պատմության դասագրքերում: Դրանցում այն պնդումն է արվում, թե պատերազմի ընթացքում Շվեդիան իբր օգնել է հրեաներին, բայց «իրականում մենք օգնել ենք գերմանացիներին», ասում են ուսանողները: Բազմաթիվ մտավորականներ եւ մասնավորապես դասախոսներ պահանջում են վերանայել պատմության դասագրքերը:

Դեռեւս սակավ հետազոտված գործերից մեկը երկրորդ աշխարհամարտի ընթացքում Վալենբերգների տոհմի խաղացած դերն է: Խոսքը ոչ թե հազարավոր հունգարացի հրեաների փրկարար Ռաուլի մասին է, այլ նրա հորեղբորորդիների՝ Մարկուսի եւ Յակոբի մասին, որոնք շահավետ գործարքներ էին կնքել նացիստական Գերմանիայի հետ: Այդ երկու շվեդ արդյունաբերողները երկաթի հանքաքար եւ գնդիկավոր առանցքակալներ էին մատակարարում նացիստներին, ինչպես նաեւ օժանդակում էին գերմանական որոշ ընկերությունների: Այսպես, հայտնի է, որ նրանք որպես փոխանորդ են ծառայել Bosch ֆիրմայի համար, որի գործունեությունն ԱՄՆ-ում վտանգված էր: Այսօր Վալենբերգների գերդաստանը Եվրոպայում ամենահզորներից մեկն է եւ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով վերահսկում է Ստոկհոլմի բորսայում գնանշված ընկերությունների կեսը:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՇԻՐՅԱՆԸ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Պրիմակով-Թալբոտ հանդիպում

ՄՈՍԿՎԱ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հոկտեմբերի 8-ին այստեղ կայացած հանդիպման ժամանակ Ռուսաստանի արտգործնախարար Եվգենի Պրիմակովը եւ ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի առաջին տեղակալ Սթրոբ Թալբոտը քննարկել են ռուս-ամերիկյան հարաբերությունների օրակարգի իրացման հրատապ հարցերը, որ համատեղ նախանշել էին երկու երկրների նախագահները: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, Ռուսաստանի դիվանագիտության ղեկավարը ընդունել է ամերիկացի հյուրին, որը Մոսկվայում է գտնվում՝ գլխավորելով ԱՄՆ-ի միջգերատեսչական պատվիրակությունը «ռազմավարական կայունության շուրջ կանոնավոր կոնսուլտացիաներ» անցկացնելու համար: Տեղի են ունեցել նաեւ ռուս-ամերիկյան միջգերատեսչական կոնսուլտացիաներ ռազմաքաղաքական հարցերի շուրջ:

Նյու Յորքում ձերբակալվեց ադրբեջանցի հանցագործը

Հոկտեմբերի 8-ին Նյու Յորքի Մանհեթենի շրջանի դատական աղբյուրները հայտնել են, թե անցյալ ամիս ձերբակալված ճապոնացի գողի ադրբեջանցի գործընկերը՝ Նաթավան Ալեսկերովան նույնպես ձերբակալվել է: Նա ամբաստանվում է երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ընթացքում Գերմանիայից գրավված եւ «անհետացած» արվեստի գործերը Բաքվի թանգարանից գողանալու հանցանքով: Ճապոնացին ձերբակալվել է 10 մլն դոլար արժեցող արվեստի 12 գործեր Նյու Յորքում վաճառելու փորձի ժամանակ: Ադրբեջանուհու ամուսինը եւս հետապնդվում է: Ուշագրավ է, որ նշված արվեստի գործերը առաջին անգամ բացահայտվել են 1993 թ. եւ հերթական անգամ «անհետացել», երբ Գերմանիայի իշխանությունները Բաքվից պահանջել են վերադարձնել դրանք:

Եվրոպացի զբոսաշրջիկները լռվել են Թուրքիայում

Թուրքական «Թուրշեմ» զբոսաշրջային ընկերության սնանկացման պատճառով շուրջ 17.000 եվրոպացիներ չեն կարողացել վերադառնալ իրենց երկրները: Հոկտեմբերի 8-ին Թուրքիայի զբոսաշրջության նախարարությունը հայտարարել է, որ խնդիրը լուծելու համար դիմել է այլ ընկերությունների, որոնք կարողացել են տուն վերադարձնել միայն 8.000 մարդ: Զբոսաշրջիկների մեծ մասը ժամանել է Գերմանիայից, Բրիտանիայից, Ֆինլանդիայից եւ Դանիայից:

«ՌՈՅԹԵՐ»-«ԵՐԵՎԱՆ»

Մոսկվայում 136 թուրքեր սննդից թունավորվել են

ՄՈՍԿՎԱ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սննդից թունավորված 136 թուրք շինարարներ են տեղափոխվել մոսկովյան հիվանդանոցներ: Ինչպես հաղորդում են ռուսաստանյան լրատվամիջոցները, մայրաքաղաքի տարբեր շինհրապարակներում աշխատող շինարարները կերակուրներ են ստացել մթերքների մատակարարման կենտրոնից: Նշվում է, որ թունավորվածների մեծ մասը հոկտեմբերի 8-ին հրաժարվել է բուժում ստանալուց: Առողջապահության մարմինների հավաստմամբ, սա վերջին 30 տարիների ընթացքում ամենազանգվածային թունավորման դեպքն է Ռուսաստանի մայրաքաղաքում:

Մշակույթ

Նռան նման ճաք է տվել կարոտը

Նոթեր Վիկտոր Ավակիմյանի ցուցահանդեսից

Մարդը ոչ մի տեղ պիտի չասի. թույլ տվեք լինել անկեղծ, ինչպես որ պիտի չասի՝ կաշխատեմ լինել ազնիվ: Պիտի ի ծնե այդպես լինի: Բայց նույն անկեղծությամբ ու ազնվությամբ արժե խոստովանել, որ չես կարող մտահոգվել, զի Աստծո բառերն են արթնանում՝ նկարները դիտո՞ւմ ես, թե նայում, վաղուց գիտես՝ բառը, խոսքը, երգը, մեղեդին, երաժշտությունը լսում ես, իսկ ինչո՞ւ, ո՞վ ասաց, որ նկարները միայն դիտում կամ նայում են: Իսկ եթե նկարների մեջ թաքնված մեղեդիներ կան, կարոտի, սիրո, հույզի մեղեդիներ, այդ ժամանակ ինչպե՞ս վարվենք բառաշխարհում, որ ոչ մի բան չկորչի եւ նաեւ ստվեր չորոնի: Եվ նույն անկեղծությամբ ու նույն ազնվությամբ ինչո՞ւ չասենք, որ մեզ հայերիս (եւ ինչո՞ւ միայն հայերիս) բոլորովին վայել չէ չտեսությունը: Աշխարհում անտանելի, վատ վիճակներ շատ կան, բայց ահավոր է չտեսի վիճակը, ավելորդ զարմանքը, ձայնարկությունների դիմելը, շփոթահար լինելը: Ով էլ գա Հայաստան, անգամ էս ամեն ինչի անցումային շրջան կոչվող անանցումային շրջանում, մեզ չի կարող բռնել չտեսի ոչ խորհրդանշային կարգավիճակում, որովհետեւ ինքներս մեզ հարց տանք՝ ի՞նչ է եղել մեր նկարչությանը. հրաշալի նկարչություն ունենք, ի՞նչ է եղել մեր երաժշտությանը. ներկայանալի երաժշտություն ունենք... Այստեղ կարող ենք բնագավառ-բնագավառ ներկայացնել: Եվ եթե հարավ կոչվող, տաք, արեւոտ կոչվող Հայաստանի հարավ Մեղրիում ծնված չլիներ վաղո՞ւց հյուսիսում, Մոսկվայում ապրող եւ ստեղծագործող արվեստագետը, այս պահին իրոք, հիանալի նկարիչ Վիկտոր Ավակիմյանը, ի՞նչ էինք ասելու նրա տաք ու բաբախուն գույների մասին: Բայց մենք ինչո՞ւ ենք գնահատման խոսքերում գոռ տալիս... գույներին, երբ արդեն գույնը նկարչի համար դարձել է նվաճում: Ախր, փորձենք լսել (այստեղ տեսնել), փորձենք զգալ (այստեղ տեսնել) մի երաժշտություն, որ քեզ չպարուրի գույնի զգացողությամբ: Նույնը գրականությունն է, պոեզիան, կենդանի, մարդկային զրույցը, թեկուզ զայրագին զրույցը, բայց, դե, ոչ մի գույն չի գորելու Արեւելքի պճնանքին, հեքիաթներին, հենց մեր ժողովրդական վիպերգի գունեղ ձայներին ու ծովական կանչերին: Արվեստագետին ճանաչելու համար, իհարկե, արժե, շատ արժե լինել նրա ծննդավայրում: Մեղրին թող որ կոչվի արվեստագետի ծննդավայր, թող հավերժ մնա որպես ներշնչարան: Թող որ մանկության ժամանակ առած գույները, մարմինը թափանցած ու ողջ էությամբ ներծծված գույները արյան նման հոսեն, հոսեն ապրումից ապրում, կտավից կտավ, թող որ չտեսին զարմացնեն ինչպե՞ս է, որ գույները հոսում են, չեն սառչում, չեն վերջանում: Ամեն արվեստագետ ճամփորդ է, բայց ոչ երբեք ճամփորդ բարի ու խաղաղ, ճամփորդ ախպեր: Ճամփորդ ախպերն, ինչ իմանա, չիմանա, շատ լավ գիտե, թե իրեն մինչեւ իրիկուն ինչքան հաց ու որքան ջուր է պետք: Հաց ու ջուրը թող միշտ մնա ճամփորդ ախպերներին, բայց Մեղրիից առած գույները պիտի հետո արթնանան Վիկտոր Հովակիմյանի մեջ նախ զարմացնելով հենց նկարչին. մարդ չիմանա էլ, թե ի՞նչ գանձեր ունի իր մեջ: Անպայման ուրախալի է, որ վաղուց մոսկվաբնակ նկարիչը դարձել է... սահմանախախտ. նրա նկարները հոսում ու հոսում են դեպի տարբեր երկրներ, թանգարաններ, մասնավոր անձանց մոտ: Հրաշալի է, որ Ավակիմյանի արվեստը զբաղեցնում է ոչ միայն ռուս, այլ բազմաթիվ այլազգ արվեստաբանների վերլուծական միտքը, գնահատման չափանիշներ են թելադրվում ռուսականից, եվրոպականից մինչեւ միջազգային ու ապա... հայկական: Թող ռուս արվեստաբանը «անկրկնելի նկարիչ» կոչի Ավակիմյանին, մենք էլ զարմանանք, բայց պետք ամեն արվեստագետ անկրկնելի է յուրովի: Եվ, Աստված ոչ անի, պիտի հոգու ամայության հետ նաեւ հենց արվեստի ամայություն լինի, որ... չտեսություններս բռնի: Այսօր այս դժվար, մանավանդ արվեստագետի համար դժվար պայմաններում, երբ նույն նկարիչը չի կարողանում ուզածը գույները (իմա՝ ներկերը) ունենալ, երբ վրձինը հրաժարվում է գույնազգացողությունից, երբ նշտարը...

Բայց զարմանքը (ոչ երբեք չտեսի) պատում է մեզ ամեն քայլափոխի հանդիպելով նկարչական մնայուն արժեքներ ներկայացնող գործերի: Եվ սուտ է, ավելի ճիշտ՝ ճշմարիտ չէ, երբ ասում ենք՝ նա իր արվեստով եկավ լրացնելու բացը, փակելու ճեղքվածքը: Բայց կարող ենք ինքնավստահ հանդիսությամբ ասել՝ ո՞ւր էիր, մինչեւ հիմա ո՞ւր էիր... Այ, հիմա տեսանք, զգացինք, որ Մոսկվայում, իրոք, ունենք մի ներկայանալի նկարիչ, որ ազգանվան հպարտության հետ նաեւ բերում է արվեստի մտերմություն: Այս ցուցահանդեսը մտորել է տալիս, թե ոչ միայն հյուսիսի երկնքի տակ, այլ աշխարհի ունեցած մի գմբեթի տակ քանի՞ նկարիչներ ունենք, որ դեռ անծանոթ են մեզ: Եվ ոչ միայն նկարիչ: Վիկտորի պարագան ուրիշ է: Ես բարոյական իրավունք չունեմ ասելու, թե հյուսիսը սառեցրել է հարավցու նրա ջերմությունը: Մի հանգամանք, որ չի նկատվում եւ ոչ մի կտավում: Բայց ինչո՞ւ պիտի անպայման զարմանալի, հետաքրքիր, տաղանդավոր այս նկարչի ցուցահանդեսային ներկայացմանը (այո, հրավառ, տխուր, գունեղ, միտք ու ոգի տվող ներկայացում) արժանանանք հիմա, երբ նկարիչը հասել է վաթսունի սահմանը: Այս ցուցահանդեսը երբեք էլ հարգանքի տուրք չէ եւ երբեք էլ չի կարելի ասել, թե վկայում է արվեստագետի հասունությունը: Նա միշտ էլ հասուն է եղել: Նռան հասունությունը կարո՞ղ եք զգալ հենց նռնենու ծաղկումի մեջ: Խելոք լինենք հենց ծայրի մեջ էլ կզգանք գույների հրավառությունը: Գույների մարմանդ անձրեւ, տրամադրության հոգեկեռույթ, ապրելու ազնիվ լիցք: Արարատը մեզ համար երբեք էլ լոկ սար չէ եւ լյառ չէ սոսկ: Նկարիչը հուզախռով ու հավասավոր մի կտավ ունի՝ «Արարատը եւ գաղթականները»: 1989-ին է այն վրձնել: Բիբլիական մեր լյառը նորից է տեսնում իր զավակներին: Մեր սուրբը մեր հավատն է: Մեր գոյության, մեր հավատի լեռը ապրելու, գոյատեւելու, հարատեւելու ճառագայթումներ է արձակում: Ես չէի ասի, թե ճիշտ վերնագիր է, երբ երկրաշարժված Գյումրիին նվիրված կտավը անվանակոչվել է այսպես՝ «Գյումրիի հիշատակին»: Գուցե զոհերի՞... Արվեստը չի սիրում տառակերություն: Ցուցադրվող նկարներին երջանիկ ասենք (հայրենիքում ցուցադրվում են, քի՞չ բան է), եւ բախտավորություն համարենք, որ նայում ենք, նաեւ ունենք ու թերթում ենք Ռուսաստանի նկարիչների միության հրատարակած «Վիկտոր Ավակիմյան» ալբոմ-կատալոգը՝ արվեստաբան Բ. Իլյուխինի վայելուչ ու հպարտ խոսքով: Ամեն մի նկար հիշեցնում է մի բանաստեղծություն, նովել, ապրումներ, առանց որի գույնը գույն չէր լինի, գույները հնչյուններ չէին ունենա իրենց մեջ, արծաթ զրնգոցներ չէին լսի այս հին աշխարհի գմբեթի տակ ու հպարտությամբ չէին կարող ասել՝ առանց քեզ, մաեստրո Ավակիմյան, աշխարհն ավելի տխուր կլիներ: Այ, քո վերադարձից հետո է ծնվում հարցը՝ մինչեւ հիմա ո՞ւր էիր, մարդ Աստծո: Ասենք, թե դու կարողանում ես ապրել առանց Հայաստանի, առանց Մեղրիի (սա զուտ արտաքնապես), բայց նկարներդ ինչպե՞ս են ապրում առանց հայոց արեւի տակ մի ուրիշ, ուրիշ ջերմության հաղորդվելուց:

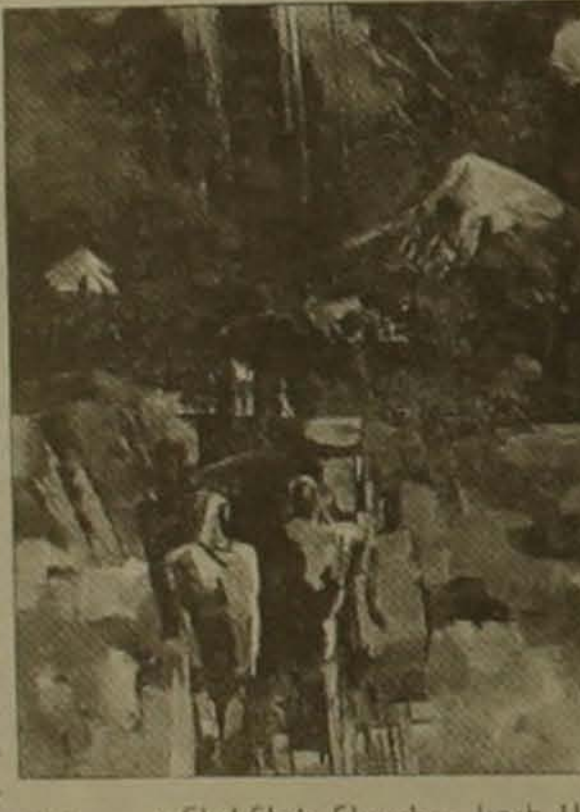

Վերջում վաթսունամյա արվեստագետին վաթսունամյա արվեստասերս ոչ արվեստաբանական խոսքս ուզում եմ ավարտել գեղեցիկ մաղթանքով, ասելով՝ քիչ ցուցահանդեսներ չեմ դիտել: Երբեմն ցնցվել եմ... գովերգել շրջանակները ոսկեկուռ, արժեքավոր, բայց չեմ տեսել նկար ու նկարչություն: Հիմա ուշ գիշերով, երբ փորձում եմ վերջակետել ասելիքս, հանկարծ ինձ հարցնում եմ՝ իսկ Վիկտորի կտավները շրջանակներ ունե՞ն: Չգիտեմ, բայց կարող եմ ասել, որ ամեն մի կտավի մեջ նռան նման ճաք է տվել ու շաղ է եկել կարոտը: Եվ դա ոչ միայն «Ծերունին եւ խաչքարը» մանուշ պես ջուր քամող ու արեւ խմող կտավում, այլ «Երաժիշտը», «Իկոնա», «Բլյուզ», «Տեսիլք», «Կեսօր» եւ բազմաթիվ այլ նկարներում: Նրա նկարներից մենք ոչ միայն երաժշտություն ենք լսում, այլ բախիծը դառնում է երաժշտություն, նա հենց երաժշտություն է նկարում, ոչ թե այս կամ այն տրամադրություններ են թելադրում նկարները, այլ հենց տրամադրություն է նկարում: Դասական պարզություն ու հողածին հանդարտություն ունեցող նրա նկարներում կյանքի ռիթմն է հավերժական հոլովույթի մեջ: Ուրեմն՝ ուրախ լինենք «անառակ որդու» վերադարձով: Ընծայվելու, վերընծայվելու համար արժե միշտ արմատի երակը քերել: Ցավը ազգային մեծ գույն արժեք է ստանում, երբ այն սիրտն է հուշում:

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ

ՓԱՌԱՏՈՆ

Գերմանական ողջույն Անգլիայից

Թեեւ «Աշնանային սերենադը» ընթացքի մեջ է, բայց կարելի է ասել, որ անգլիական դուետի ելույթը դարձավ փառատոնի բարձրակետերից մեկը: Ի դեպ, դա սպասվում էր, քանի որ խոսքն այնպիսի երաժիշտների մասին է, որոնց անունները անմիջապես հուզական թրթիռ են առաջացնում հայերի սրտերում: Դրանք են Լեւոն Չիլինգիրյանը եւ Ջերեմի Մենուհինը:

Ջերեմի Մենուհին

Նրանք Լոնդոնից բերել են գերմանական ծրագիր՝ Բեթհովենի եւ Բրամսի ջութակի ու դաշնամուրի սոնատները:

50-ամյա ջութակահար Լեւոն Չիլինգիրյանը Հայաստանում մեծարվող անձնավորություններից մեկն է: Ազնվորեն ասած, մենք չափազանց քիչ երաժիշտներ ունենք, որոնք արտասահմանում ապրելով մտածում են հայրենիքի մշակույթի մասին: Չիլինգիրյանը, որպես մենակատար, 1971 թ.-ից գործող լարային քառյակի հիմնադիր, Լոնդոնի Թագավորական երաժշտական քոլեջի պրոֆեսոր, պատկանում է այն հազվագյուտ պատվիրակների թվին, որոնց ուժերով հայկական մշակույթը միահյուսվում է համաշխարհայինին: Իհարկե, դա երկար գործընթաց է, եւ միայն Չիլինգիրյանը ի վիճակի չէ այն լուծել: Բայց այն փաստը, որ իր սրբազան պարտքն է համարում պարբերաբար եւ տարբեր նախաձեռնումներով հանդես գալ Երեւանում (այս անգամ ելույթից բացի՝ ստանձնել է «Աշնանային սերենադի» գեղարվեստական ղեկավարի պարտականությունները), վկայում է մեր հիանալի հայրենակցի եզակի հատկանիշների մասին:

Իր գեղարվեստական խառնվածքով Լեւոն Չիլինգիրյանը իմպուլսիվ բնույթի ջութակահար է: Թվում է, թե երաժշտության մեջ նրան չեն հետաքրքրում կատարման տեխնիկական հղկվածությունը եւ գործիքային անթերիությունը: Ջութակահարը բնագրային պայմանականությունները փոխակերպում է սեփական ծիրի խիստ առանձնահատուկ արժանիքով: Նա երաժշտական նյութը ընկալում է որպես կենդանի, ոգեղեն էություն:

Յ. Բրամսի Ջութակի ու դաշնամուրի երկրորդ, լա մաժոր սոնատը այս առումով կարեւոր էր Չիլինգիրյանի կատարողական գեղագիտության ըմբռնման համար: Ոչ միայն դանդաղ, այլեւ արագ տեմպերում Չիլինգիրյանն ասես դիտարկում է մշտական փոխակերպման մեջ գտնվելու հնչյունային նյութի հատկությունը: Նա հրաժարվում է խոշոր կառույցների ռիթմից, երաժշտական խոսքը երանգավորելով գունային ու տեմպային միջոցներով:

Տվյալ կատարողական մոտեցումը պահպանվեց նաեւ Լ. Բեթհովենի Ջութակի սոլ մաժոր 10-րդ սոնատում, որի շնորհիվ երաժշտությունը դարձավ էլ ավելի կամերային, խորքից բխող: Այս տպավորությանը նպաստում էին թե ընդգծված քնարականությունը եւ թե երաժշտական դարձվածքների նրբագեղ «ռեւերանսները» սոնատի եզրամասերում: Իսկ Բեթհովենի 9-րդ, լա մաժոր սոնատը («Կրեյցերյան») պահանջում էր հոգեբանական եւ էներգետիկ այլ կարգի կենտրոնացում, շարժման այլ զգացողություն, ինչը Չիլինգիրյանն իրականացրեց Մենուհինի հետ համատեղ: Ավելին, ընթերցմանը բնորոշ զուտ առանձնականությունը բխում է հենց դաշնակահարից:

Փառաբանված ջութակահար Յեհուդի Մենուհինի որդին՝ Ջերեմին, արտիստական փայլուն կարիերա է ստեղծել սեփական տաղանդի շնորհիվ:

Լեւոն Չիլինգիրյան

Նրա արվեստում տարբեր կատարողական ավանդույթներն այնքան են միահյուսված, որ դժվար է դրանք տարբերակել: Անվիճելի է, դա Ջերեմի Մենուհինի անհատական ոճն է, որը դաշնամուրի հնչողության մեջ հաղորդում է ոգու ինտելիգենտությունը: Դրա շնորհիվ ծնունդ է առնում նրա արտասովոր ներդաշնակությունը Չիլինգիրյանի հետ: Մենուհինը լսում է ոչ միայն երաժշտության շնչառությունը, այլեւ դրանում մարմնավորված շարժումն ու մնջախաղը: Դաշնակահարի նվագը հագեցած է հռետորական պաթոսով:

Բեթհովենն իր սոնատները անվանել է «դաշնամուրի ու ջութակի համար», երեւի նկատի ունենալով Ջերեմի Մենուհինի տիպի դաշնակահարներին: Լինելով դաշնամուրի տիրակալ, նա հղկում է սեփական դերը եւ այդ գեղարվեստական հնազանդությամբ հասնում բարձրագույն ներդաշնակության:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Երեւանի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր

Թարգմանչաց տոնակատարություններ Օշականում եւ Երեւանում

Թարգմանչաց տոնը Հայաստանում այս տարի խոստանում է տարբեր խորհուրդ եւ տարողություն ստանալ: Դուրս գալով եկեղեցու պատերից, այն հետզհետե ընդգրկում է ուսանող երիտասարդությանը, հասարակության ավելի լայն շերտերին:

Այսօր, ուրբաթ, ժամը 15-ին, Երեւանի պետհամալսարանի աստվածաբանական ֆակուլտետի ուսանողները մեկնելու են Օշական՝ Մեսրոպ Մաշտոցի գերեզմանին այցի: Այնտեղ առաջին կուրսեցիները կտան երդում՝ հավատարիմ լինելու ազգային ավանդներին, նախնյաց դպրությանը:

Իսկ հաջորդ օրը, շաբաթ, ամբողջ օրը Երեւանում տեղի կունենան հանդիսություններ եւ արարողություններ, կազմակերպությամբ Արարատյան թեմի առաջնորդարանի: Առավոտյան ժամը 10-ին համերգ կտրվի Մատենադարանի մուտքի մոտ, Ս. Մեսրոպի արձանի հովանու ներքո, որից հետո Ս. Սարգիս եկեղեցում հատուկ պատարագ կմատուցվի թարգմանչաց հիշատակին, որից հետո հենց եկեղեցու առջեւ կտրվի տոնական համերգ՝ բազմաթիվ խմբերի մասնակցությամբ:

«Ազգ» օրաթերթի խմբագրությանը

Քանի որ «Ազգ»-ի ընթերցողն ու համակիրն եմ, ուստի ծանոթ եղա գրչակից գործընկերուհի Արմինե Սաղաթելյանի «Հայտարարությանը» եւ պարտք եմ համարում ներողություն խնդրել նրանից, եթե վիրավորել եմ նրան կամ զրպարտել, ինչպես ինքն է գրում Ձեր թերթի հոկտեմբերի 8-ի համարում:

ՎԱՆԻԿ ՍԱՆԹՐՅԱՆ
Երեւան, 9 հոկտեմբեր

Մարզական

ԱՎՍՏՐԱԼԻԱ

Հայրենակիցները սպասում են մեր հեծանվորդներին

Հեքիաթների եւ արկածների զարմանալի մի աշխարհ է Ավստրալիան, ուր երկրորդ անգամ կհյուրընկալվեն հին եւ մեր ժամանակների մարզական ամենավեհ տոնահանդիսությունների՝ օլիմպիական խաղերի մասնակիցները։ 1956 թ. Մելբուռնում կայացած 16-րդ օլիմպիական խաղերում Հայաստանի պատվիրակները՝ «օղակների արքա» հռչակված մարմնամարզիկ Ալբերտ Ազարյանը, «սիրողական բռնցքամարտի հպարտություն» դարձած Վլադիմիր Ենգիբարյանը, «հայկական վագր» անվանումը ստացած հնգամարտիկ Իգոր Նովիկովը նվաճեցին չեմպիոնի ոսկե մեդալները։

Պատմությունից մեզ է հասել հայ մարդու մարզվածության, ուժի, հմայքի մի փայլուն վկայություն։ Դա հին հունական օլիմպիական խաղերում չեմպիոնի տիտղոսը նվաճած հայ արքա Վարազդատի մասին է, որը բարձրագույն կոչմանն արժանացած միակ այլազգի ներկայացուցիչն է եղել։ Իսկ ժամանակակից օլիմպիական խաղերում մեր մարզիկներից առաջինը չեմպիոն դարձավ հայկական սպորտի «պատրիարք» Հրանտ Շահինյանը։ Նա 1952 թ. Հելսինկիի 15-րդ օլիմպիական խաղերում մարզական վարպետությամբ զարմանք ու հիացմունք էր պատճառել մրցակիցներին։

Ահա եւ 2000 թվականին հազարամյակների կցասահմանում Սիդնեյում կայանալիք պատմական օլիմպիական խաղերում հանդես գալու ակնկալիքով նորից ավստրալիական մայրցամաք այցելեցին հայ մարզիկները։ Դա հեծանվային սպորտի՝ Հայաստանի հավաքական թիմն էր, որը նախ Ադելաիդայում մասնակցեց աշխարհի գավաթի եզրափակիչ՝ 6-րդ փուլի մրցաշարին, որտեղ եւ իրավունք նվաճեց ելույթ ունենալու Պերտում կայանալիք աշխարհի առաջնությանը։

Աշխարհի մի ծայրից մյուսը մեկնելուց առաջ անհրաժեշտ էր հաշվարկել հնարավորությունները։ Գտնվեցին հայրենասեր մարդիկ, որոնց ջանքերով լուծվեցին դրամական դժվարին խնդիրներ։ Դրանք կարգավորելու գոր- ծում մեծ էր ավստրալաբնակ մեր հայրենակից Արա Քեթիպյանի ներդրումը։ Նա Հայաստանի հեծանվային սպորտի ֆեդերացիայի անդամ էր, իսկ վերջերս այդ կազմակերպության նախագահության որոշմամբ ստանձնեց ֆեդերացիայի փոխնախագահի պարտականությունները։ Այս կապակցությամբ շնորհավորում ենք հայկական սպորտի երախտավորին, որի ղեկավարությամբ հեծանվորդների ազգային հավաքականը Ավստրալիա կատարած ուղեւորության ժամանակ գտնվում էր ուշադրության կենտրոնում, ունենալով ջերմ եւ անմոռաց հանդիպումներ հայրենակիցների հետ։

Ահա թե ինչ են պատմում իրենց տպավորությունների մասին Հայաստանի հեծանվային սպորտի ֆեդերացիայի գլխավոր քարտուղար Աշոտ Կորկոտյանը եւ ազգային հավաքականի ավագ մարզիչ Ալբերտ Սոլոյանը։

– Աշխարհի գավաթի մրցումները շատ կարեւոր նշանակություն ունեին հայ մարզիկների համար, քանի որ միայն հաջող ելույթների եւ անհրաժեշտ միավորներ վաստակելու դեպքում կարող էինք աշխարհի առաջնության «ուղեգիր» ստանալ։

Հայ հեծանվորդները՝ Ատլանտայի օլիմպիական խաղերի մասնակից Արսեն Ղազարյանը, միջազգային կարգի սպորտի վարպետներ Գրիգոր Գրիգորյանը եւ Կարեն Սոլոյանը պատասխանատվության մեծ զգացումով ներկայացան Ադելաիդայի հոյակապ հեծանվահրապարակ։ Նրանք զգում էին, որ իրենց ամեն մի մեկնարկին ուշի-ուշով հետեւում են հայրենակիցները։ Եվ արդյունքները գոհացուցիչ եղան։

Հայաստանի հավաքականը 19 միավորով գրավեց 15-րդ տեղը։ Իսկ մեր մարզիկները աշխարհի գավաթի 6 փուլերի հաշվարկով, որոնցից միայն երկուսի (Աթենք, Ադելաիդա) մասնակից դառնալու հնարավորություն ունեցան, այդուհանդերձ, զբաղեցրին 33-րդ տեղը եւ արժանացան աշխարհի առաջնության «այցեթղթերի»։

Մինչ Պերտ մեկնելը հայաստանցի հեծանվորդները մեկ շաբաթ Սիդնեյում մարզվում եւ նախապատրաստվում էին նոր, ավելի լուրջ քննության։ Այստեղ էլ ՀԲԸՄ Ալեք Մանուկյան կենտրոնում կայացավ բազմամարդ հանդիպում, որն ավարտվեց երգ ու պարով։ Դահլիճում ծածանվում էր մեր ազգային եռագույնը եւ ոգեւորող շունչ հաղորդում հավաքի մասնակիցներին։ Հենց այստեղից էլ հրապուրիչ մի տեսարան էր բացվում ներքեւում գիշերային վառ լույսերով ողողված Սիդնեյի վրա։ Մենք եղանք հայկական ազգային մի շարք կրթօջախներում, այցելեցինք հայկական գերեզմանատուն ու ծաղկեպսակ դրեցինք 1915 թ. զոհերի հիշատակը հավերժացնող հուշարձանին։

Ամենուրեք, առանձնապես երիտասարդների շրջանում, նկատվում էր մեծ հետաքրքրություն մայր Հայաստանի կյանքով, հայրենիք այցելելու ցանկություն։

Պերտում հայ պատվիրակները արժանացան Շողեր եւ Կրիկոր Ջերեջյան ամուսինների ջերմ ու սրտաբաց ընդունելությանը։

Հեծանվահրապարակում ամեն օր հանդիպում էինք բարեհամբույր մի իտալուհու, որն իր ընտանիքի անդամների հետ գալիս էր ոգեւորելու հայ մարզիկներին։ Պարզվեց, որ այս տիկինը 1988-ի դեկտեմբերյան ծանր օրերին բժշկական օգնություն էր ցույց տվել երկրաշարժից տուժածներին։ Օրհասական պահին ավելի լավ են դրսեւորվում մարդկային առաքինությունները։ Եվ օտարերկրացի տիկինը սիրեց մեր ազգը, դարձավ նրա բարեկամը։ Այսօր էլ նա հետաքրքրվում է մեր ժողովրդի կյանքով։

Աննման պատկեր էր մրցումների բացման հանդիսավոր արարողությունը։ Շարասյան գլխամասում ընթացող Հայաստանի պատվիրակության առջեւից նույն զգեստով քայլում էր դրոշակակիրը՝ հայուհու դիմագծերով մի գեղեցիկ աղջնակ, որը վեհորեն տանում էր եռագույնը՝ ոգեւորության ալիք հաղորդելով մեր հայրենակիցներին։ Իսկ սեփական օջախից 12 հազար կմ հեռու գտնվող հայ մարզիկները իրենց զգում էին ինչպես սեփական տանը։

Հեծանվահրապարակում ջերմ մթնոլորտ էր տիրում տարբեր երկրների մարզիկների, մարզիչների եւ մասնագետների միջեւ։

Հեծանվային սպորտը դասվում է բարդ մարզաձեւերի շարքին եւ ամեն մի վայրկյան տեխնիկական խոտանը պատահարի պատճառ կարող է լինել։ Նման մի պահին, երբ 1 կմ տեղից մրցավազքում անսպասելիորեն կոտրվեց Գրիգոր Գրիգորյանի հեծանվի «ոտնակը», օգնության հասան մեր մրցակիցները։ Ավստրալիայի, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների, Սլովենիայի մարզիչները միշտ էլ պատրաստ էին օգնության ձեռք մեկնելու։

Մի դեպքի մասին էլ՝ կապված մեր բարեկամ հանրապետության՝ Վրաստանի ներկայացուցիչ Միրոն Բարամիայի հետ, որը հեծանվորդների միջազգային միության (ՈՒՍԻ) հեծանվահրապարակային վազքերի պատասխանատուն է։ Արյան զեղում ստացած Բարամիային ծանր վիճակում տեղափոխել էին հիվանդանոց։ Երբ իմացանք այդ մասին, անմիջապես դիմեցինք Արա Քեթիպյանին եւ նրա գլխավորությամբ մեկնեցինք հիվանդանոց։ Նրա եւ գլխավոր բժշկի հանդիպումից հետո հրավիրվեց մասնագետների կոնսիլիում եւ վճռվեց դիմել վիրահատության, իհարկե, ստանալով Բարամիայի հարազատների՝ կնոջ եւ դստեր համաձայնությունը։

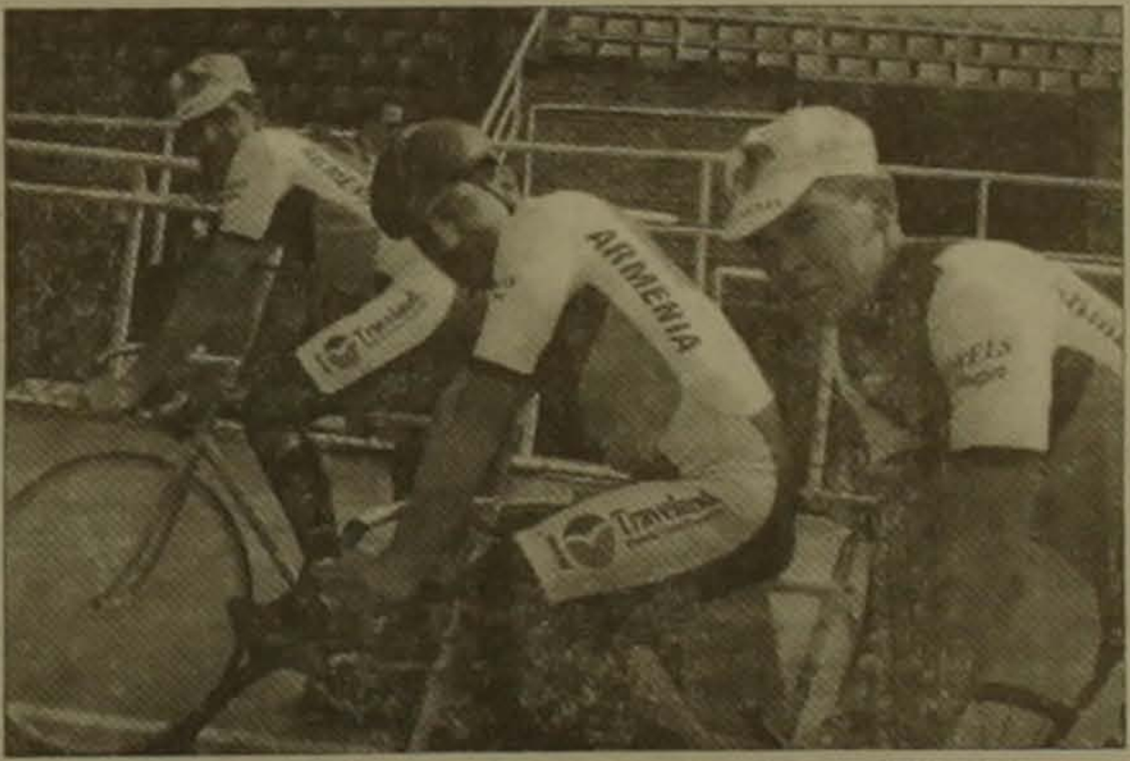

Մեր հրաշալի եռյակը Կարեն Սոլոյան, Գրիգոր Գրիգորյան, Արսեն Ղազարյան

Երեկոյան հեծանվահրապարակում բարձրախոսով հայտարարեցին, թե Բարամիան մահացել է, եւ բոլորը հոտնկայս հարգեցին նրա հիշատակը։ Մինչդեռ պարզվեց, որ դա, բարեբախտաբար, սխալ լուր էր։

Մեզ զանգահարեց Բարամիայի դուստրը՝ Մարինան։ Նա հայտնեց, որ իր հոր վիճակը գնալով բարելավվում է եւ խորին շնորհակալություն հայտնեց մեզ եւ հատկապես Արա Քեթիպյանին՝ սրտացավության եւ անմիջական օգնության համար։ Իմացանք, որ տիկին Շողերը մեծ ուշադրություն էր դարձրել վրաց մասնագետին, հաճախելով հիվանդանոց եւ տեղեկանալով նրա առողջության մասին։ Հուսով ենք, որ Բարամիայի առողջական վիճակը այժմ բարելավվել է։

Սիդնեյում հայ հեծանվորդները այցելեցին կառուցվող օլիմպիական ավան եւ մարզահանգրվաններ, այդ թվում նաեւ հեծանվահրապարակ, որտեղ 2000 թվականին կանցկացվեն օլիմպիադայի հրապարակային հեծանվավազքերը։ Նրանք տուն վերադարձան մի նպատակով՝ տքնաջան մարզումներով է՛լ ավելի բարձրացնել մարզավիճակը եւ օլիմպիական խաղերին մասնակցելու իրավունք նվաճել։ Իսկ դրանում նրանք մշտապես աջակցություն են ստանում Հայաստանի հեծանվային սպորտի ֆեդերացիայի նախագահի, Դավիթաշենի թաղամասի համայնքապետ Ռուբեն Գեւորգյանից։

Մարզիկների նկատմամբ հոգատար վերաբերմունք է ցուցադրում եւ հեծանվային սպորտի հանրապետական ֆեդերացիայի փոխնախագահ Սուրեն Ղուկասյանը, որը, ի դեպ, վերջերս տեղի ունեցած «Տուր դը Սեւան» միջազգային հեծանվավազքի ժամանակ նույնպես մեծ ուշադրություն եւ հոգատարություն էր ցուցաբերում մարզիկների նկատմամբ։

Մենք համոզված ենք, որ այսուհետեւ եւս մեր ելույթները կգրավեն սփյուռքի մարզասերների ուշադրությունը։ Հայաստանի հավաքական թիմի անդամները շնորհակալություն են հայտնում Արա Քեթիպյանին, նրա գործակից Թորոս Պողոսյանին, մյուս հայրենակիցներին, որոնք, գտնվելով մայր Հայաստանից հեռու, ապրում են իրենց ժողովրդի առօրյայով, հոգսերով եւ հաջողություններով։

ԱԼՅՈՇԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Հրաձիգները որոշեցին չեմպիոններին

Երեւանում անցկացվեց գնդակային հրաձգության Հայաստանի առաջնությունը, որին մասնակցեցին 70 մարզիկ-մարզուհիներ։ Առանձին մրցաձեւերում հանրապետության չեմպիոններ դարձան Իգոր Վարդազարյանը, Եփրեմ Ավագյանը, Արուսյակ Ոսկանյանը (երեքն էլ՝ Երեւանից), Արեւիկ Խաչատրյանը (Գյումրի), իսկ երեւանցի բանակային Էդգար Բաղդասարյանը հաղթեց երկու մրցաձեւում։

Հայ մարզիկը՝ կիսամարաթոնի աշխարհի առաջնությունում

ՀՀ սպորտվարչության տեղեկատվության բաժնից հայտնեցին, որ Սլովակիայի Կոշիցե քաղաքում անցկացված կիսամարաթոնյան վազքի աշխարհի առաջնությանը առաջին անգամ մասնակցեց հայաստանցի մարզիկ Հայկ Խոջումյանը։ 23-ամյա հրազդանցի վազորդը 21 կմ 97,5 մ մրցատարածությունը հաղթահարել է 1 ժամ 09 րոպե 28 վայրկյանում՝ 300-ից ավելի մասնակիցների մեջ գրավելով 125-րդ տեղը։

ԱՐՏԱՇԱՏ

Մեծ նախաձեռնություն՝ Մեծ մրցանակ

Թեթեւ ատլետիկայի հանրապետական ֆեդերացիայի նախաձեռնությամբ այս տարի առաջին անգամ անցկացվեց Մեծ մրցանակի խաղարկություն։ Տարվա ընթացքում 7 մրցաձեւերի 10 փուլերում հաջող հանդես եկած 8-ական լավագույն երիտասարդ մարզիկներ իրավունք էին ստացել մասնակցելու եզրափակիչին, որտեղ եւ խաղարկվեցին «Էքսպրես» թերթի սահմանած մրցանակները։

Արտաշատում անցկացված եզրափակիչ մրցումներում հաղթողները ցույց տվեցին այսպիսի արդյունքներ.

Աղջիկներ

100 մ վազք՝ Ռեգինա Շահբազյան («Հայաստան» մարզակումբ, 12,9 վրկ)

400 մ վազք՝ Հեղինե Մանուկյան (Վանաձոր, 1 րոպե, 03 վրկ)

1500 մ վազք՝ Աննա Նասիբյան (Վանաձոր, 4 րոպե 48,1 վրկ)։

Պատանիներ

100 մ վազք՝ Էդգար Սեդրակյան (Արտաշատ, 11,6 վրկ)

400 մ վազք՝ Զաքար Նազարյան (Վանաձոր, 52,2 վրկ)

1500 մ վազք՝ Դավիթ Ղազարյան (Վանաձոր, 4 րոպե, 26,7 վրկ)

Հեռացատկ՝ Կարեն Քարամյան (Երեւան, 6 մ 81 սմ)։

Ինչպես տեսնում ենք, առավել հաջող հանդես եկան Վանաձորի մարզիկները, որոնք 7 մրցաձեւերից 4-ում կարողացան հաղթանակ տանել։ Մրցանակներ հանձնվեցին հաղթողներին, նրանց մարզիչներին, ինչպես նաեւ մրցանակակիրներին։

«Կաշխատի» պայմանագրով

Ինչպես հայտնեցին ՀՀ սպորտվարչության տեղեկատվության բաժնից, Ատլանտայի օլիմպիադայի արծաթե մեդալակիր, Եվրոպայի չեմպիոն ազատ ոճի ըմբիշ Արմեն Մկրտչյանը պայմանագիր է կնքել Գերմանիայի Ռայլինգեն քաղաքի համանուն ակումբի հետ։ Պայմանագրի համաձայն, մեր առաջատար ըմբիշը մինչեւ այս տարվա վերջը «Ռայլինգենի» կազմում կմասնակցի ԳԴՀ-ի ակումբային առաջնության մի քանի հանդիպումների։ Այնուհետեւ դեկտեմբերի վերջին Արմեն Մկրտչյանը կվերադառնա Հայաստան եւ կնախապատրաստվի մրցաշրջան-98-ին։

«Շախմատային աշունը» Հայաստանում դառնում է ավանդական

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Վերջերս Քիշնեւում կայացած ՖԻԴԵ-ի կոնգրեսում որոշվել է 1998 թ.-ի շախմատի Եվրոպայի մինչեւ 20 տարեկան պատանիների առաջնությունն անցկացնել Երեւանում։ Այս մասին հայտնել է Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի նախագահ ու ՖԻԴԵ-ի փոխնախագահ Վանիկ Զաքարյանը։ «Շախմատային աշուն-3» խորհրդանշական անունը կրող երեւանյան այդ մրցաշարում Եվրոպայի չեմպիոնի կոչումը կվիճարկեն 100 պատանիներ եւ աղջիկներ։

Կասպարովը միաժամանակյա խաղի սեանս է անցկացնելու Թուրքիայում

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Շախմատի աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովը հոկտեմբերի 10-ին ժամանելու է Ստամբուլ, ուր միաժամանակյա խաղի սեանս պիտի տա Թուրքիայի 25 ուժեղագույն շախմատիստների։ Ինչպես տեղեկացնում է Ստամբուլի «Մարմարան», միջոցառումը նախաձեռնել է այդ երկրի շախմատային հայտնի գործիչ Ժիրայր Չաքըր Օհանյանը։ Նույն աղբյուրի համաձայն, Կասպարովի դեմ խաղալու համար ընտրված շախմատիստների մեջ մեծ թիվ են կազմում հայ երիտասարդ մարզիկները։

ՍՈՒՍԵՐԱՄԱՐՏ

Մարտուղյակում վետերաններն են

Ինչպես արդեն հայտնել ենք, Նորագավիթի սուսերամարտի հանրապետական մասնագիտացված մարզադպրոցում անցկացվում է Հայաստանի եւ Ռուսաստանի վաստակավոր մարզիչ Ալբերտ Գրիգորյանի երկրորդ հուշամրցաշարը, որին մասնակցում են վետերան սուսերամարտիկներ։

Մրցումների առաջին օրը պայքարի մեջ մտան խոցասուսերակիրները։ Մինչեւ 50 տարեկանների մրցավեճում հաղթող դարձավ Ալեքսան Նավասարդյանը։ Ի դեպ, նա Ալբերտ Գրիգորյանի սանն է եղել, հանրապետության վաստակավոր վարպետ է։ Մինչեւ 60 տարեկանների մրցապայքարում հաղթանակ-տարավ Անատոլի Պետրոսյանը։

Երկրորդ օրը մարտուղյակ դուրս եկան թրասուսերակիրները։ Մինչեւ 50 տարեկանների միջեւ հաղթող ճանաչվեց Անուշավան Դովլաթբեկյանը, իսկ մինչեւ 60 տարեկանների մրցաշարում «անհյուրընկալ» գտնվեց մարզադպրոցի տնօրեն Իշխան Մանուկյանը, որը գերազանցեց իր բոլոր մրցակիցներին։

Հուշամրցաշարի վերջին օրը իրենց հարաբերությունները կորոշեն ճկասուսերակիրները։

Ռ. Ա.

ԱԶԳ **օրվա հետքով**

ՍՏՐԱՍԲՈՒՐԳ

Հայաստանի անդամակցությունը Ղարաբաղի հարցով պայմանավորված չէ՞

Սկիզբը էջ 1

Մեկնումից առաջ Արմենպրեսի թղթակցի հարցին, թե Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրն արդյոք որեւէ ազդեցություն թողնու՞մ է եվրախորհրդին Հայաստանի եւ Ադրբեջանի անդամակցության վրա, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հակիրճ պատասխանեց, որ Ղարաբաղի հարցը Հայաստանի անդամակցության վրա ոչ մի ազդեցություն չունի: Ադրբեջանի դեպքում այն պետք է որ լուրջ խոչընդոտ հանդիսանա: Իսկ թե ինչու՝ պարզաբանեց ՀՀ ԱԺ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Հովհաննես Իգիթյանը.

«Ադրբեջանը փորձում է Լեռնային Ղարաբաղի հարցը ներկայացնել որպես Հայաստանի հիմնահարց, որպես Հայաստանի կողմից իր նկատմամբ կատարված ագրեսիա, որի արդյունքում իր տարածքի 20 տոկոսն է գրավվել, որ մեկ միլիոնից ավելի փախստականներ ունի եւ այլն: Բայց իրականում ասվածն ապացուցող որեւէ միջազգային փաստաթուղթ չկա, եւ հակառակը. ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհրդի 822 բանաձեւի եւ մի քանի այլ փաստաթղթերի մեջ նշված է, որ Ադրբեջանը պատերազմել է Լեռնային Ղարաբաղի տեղական ռազմական ուժերի հետ: Այսինքն, իրականում Ղարաբաղի հարցը Ադրբեջանի խնդիրն է, այսինքն Ադրբեջանը չի կարողանում խաղաղ ճանապարհով լուծել իր իսկ ստեղծած խնդիրը: Իսկ խնդիրն ինքը Ադրբեջանն է ստեղծել, որովհետեւ ժամանակին չփորձեց բանակցությունների միջոցով լուծել, այլ գնաց լուծման ռազմական մեթոդների, ինչը չստացվեց: Այսօր միջազգային կազմակերպությունները հասկանում են, որ նման հարցերը կարող են լուծվել միայն երկկողմ բանակցությունների միջոցով»:

Կարեւորելով նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի Ֆրանսիա կատարելիք այցը, ՀՀ արտգործնախարարի առաջին տեղակալ Վարդան Օսկանյանն Արմենպրեսի թղթակցին ասաց, որ ստրասբուրգյան հանդիպումը Հայաստան-Եվրախորհուրդ հարաբերությունների ներկա փուլի գագաթնակետն է, որից հետո կսկսվի հարաբերությունների նոր Եվրախորհրդին Հայաստանի անդամակցության հարցի լուծման փուլը: Հենց այս իմաստով է շատ կարեւոր Եվրախորհրդի անդամ պետությունների նախագահների Ստրասբուրգի գագաթաժողովը, քանի որ նրանից է կախված, թե հաջորդ մի քանի ամիսներին ինչպիսի արագությամբ կհաղորդվի գագաթաժողովին ներկայումս դիտորդի կարգավիճակով մասնակցող Հայաստանի Եվրախորհրդին անդամակցելու գործընթացին:

Իսկ ե՞րբ կարելի է ակնկալել անդամակցության գրանցումը. այս հարցին պարոն Օսկանյանը պատասխանեց, որ դա կախված է մի քանի գործոններից, որոնք հիմնականում պայմանավորված են Հայաստանում ժողովրդավարության եւ տնտեսական բարեփոխումների գործընթացներով, ինչպես նաեւ հարցի քաղաքական կողմով՝ ի դեմս Լեռնային Ղարաբաղի հարցի շուրջ ընթացող բանակցությունների: Հիմնականում այս գործոնների հետ կապված՝ Եվրախորհուրդը Հայաստանի անդամակցության վերաբերյալ որոշում կկայացնի: Պարոն Օսկանյանի կարծիքով, դա շատ չի ուշանա եւ կարող է լինել գալիք տարվա առաջին կեսում:

Առաջին փոխարտգործնախարարը շատ մեծ նշանակություն տվեց նաեւ պաշտոնական Փարիզի հետ հանդիպումներին, ասելով, որ Ֆրանսիայի հետ Հայաստանի ունեցած պայմանագրերի կիրառման համար դրանք պարարտ հող կստեղծեն, կխթանեն երկկողմ հարաբերությունները:

ՀՀ նախագահի եւ Ֆրանսիայի՝ որպես Մինսկի խմբի եռանախագահող երկրի ղեկավարության հանդիպումները, իհարկե, առավել կարեւոր են Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցի քննարկման առումով:

Պետդուման մերժեց բյուջեի նախագիծը

9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», BBC: Ռուսաստանի Պետդուման այսօր հրաժարվեց առաջին ընթերցմամբ ընդունել հաջորդ տարվա բյուջեի նախագիծը եւ որոշեց ուղարկել խորհրդարանի զույգ պալատների անդամներից եւ կառավարության ներկայացուցիչներից կազմված հանձնաժողովի քննարկմանը: Այս որոշման օգտին է քվեարկել Պետդումայի պատգամավորների բացարձակ մեծամասնությունը: Միեւնույն ժամանակ, կոմունիստների առաջնորդ Գենադի Զյուգանովը լրագրողներին հայտնեց, որ համայնավարները մտադիր են հետամուտ լինել կառավարությանն անվստահություն հայտնելու իրենց առաջարկին եւ որ քվեարկությունն այս հարցով կարող է տեղի ունենալ հաջորդ հինգշաբթի օրը: Մեկնաբանները, սակայն, կարծում են, որ անվստահություն հայտնելուն, այսինքն՝ Բորիս Ելցինի կողմից Պետդումայի հնարավոր ցրելուն գործը չի հասնի, քանի որ Պետդուման արդեն իսկ փոխզիջումային որոշում է ընդունել, ոչ թե ընդհանրապես մերժել է բյուջեն, այլ ուղարկել է հանձնաժողովին: Բորիս Ելցինն այդ կապակցությամբ Ստրասբուրգում հույս հայտնեց, որ ինքը ստիպված չի լինի դիմել ծայրահեղ միջոցին, այսինքն՝ Պետդումայի կազմացրմանը: Բորիս Ելցինն ասաց, որ ճիշտ կլինի, եթե բյուջեն ուղարկվի համաձայնեցուցիչ հանձնաժողով եւ այդ հանձնաժողովն արդեն Պետդումա ուղարկի բյուջեի վերամշակված տարբերակը՝ հաստատման համար:

ԱՄՆ. Սառեցվել են ահաբեկիչների ֆինանսական հաշիվները

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Միացյալ Նահանգների պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը հայտարարել է Ամերիկայում գործող 30 ահաբեկչական կազմակերպությունների ֆինանսական հաշիվները սառեցնելու մասին: Դրանցից 13-ը իսլամիստական խմբավորումներ են, 2-ը հրեական եւ մի քանի ասիական ու լատինաամերիկյան: Ահաբեկչության կազմակերպիչներին Միացյալ Նահանգները հրաժարվելու է մուտքի հրավերներ տրամադրելուց:

Մեկ միլիոնանոց Նոբելյան մրցանակը իտալացի գրողին

9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», BBC: Այս տարվա Նոբելյան մրցանակը գրականության բնագավառում շնորհվեց իտալացի թատերագիր Դարիո Ֆոյին: Այս մասին այսօր Ստոկհոլմում հայտարարեց Շվեդիայի գիտությունների ակադեմիան: Ինքը իտալացի գրողը եւ դերասանը լսելով այդ լուրը Հռոմ-Միլան խճուղով երթեւեկելու պահին հայտարարեց, թե պարզապես ապշած է: Աշխարհի գրական շրջանակներն էլ դրան չէին սպասում, քանի որ այս տարվա Նոբելյան մրցանակի թեկնածուներից էր բրիտանացի գրող Սալման Ռուշդին: Դարիո Ֆոն 71 տարեկան է: Նա «Անարխիստի մահը», «Միստերիա-Բուֆ» եւ «Չեմ կարող չվճարել չեմ վճարի» հայտնի պիեսների հեղինակն է: Գրական Նոբելյան մրցանակը, որը գումարային արտահայտմամբ այս տարի կազմում է շուրջ մեկ միլիոն դոլար, Դարիո Ֆոյին կհանձնվի Ստոկհոլմում, դեկտեմբերի 10-ին:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԼԱՁՈՐ

Կառավարության կողմից առաջինն արտոնագրված Գլաձոր կառավարման համալսարանը ընդունում է 1997-98 ուս. տարվա նախապատրաստական բաժանմունքի ունկնդիրներ հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

1. Միջազգային հարաբերություններ
2. Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ
3. Միջազգային ժուռնալիստիկա
4. Միջազգային իրավական
5. Իրավաբանական
6. Օտար լեզուների
7. Տնտեսա-իրավական
8. Կառավարման (մենեջմենթ)
9. Ֆինանսներ եւ բանկային գործ
10. Մարքեթինգ (շուկայավարություն)

Նախապատրաստական բաժին կարող են ընդունվել բոլոր քաղաքացիները, առանց տարիքային սահմանափակման, ինչպես նաեւ միջնակարգ դպրոցների 10-րդ դասարանում սովորողները:

Դիմորդները ներկայացնում են միջնակարգ կրթության ատեստատ, իսկ 10-րդ դասարանցիները՝ տեղեկանք դպրոցում սովորելու մասին, 6 լուսանկար (3x4 չափի), բժշկական տեղեկանք առողջության մասին:

Նախապատրաստական դասընթացների ավարտական քննությունները դրական գնահատականով հանձնած ունկնդիրները համալսարան կընդունվեն մրցույթից դուրս:

Ուսուցումը վճարովի է: Ուսման վարձը 250 դոլար է, որի վճարումը կատարվում է դրամով, ըստ համապատասխան կուրսի:

Դասերի սկիզբը ս. թ. նոյեմբերի 1-ից հուլիսի վերջը:

Գործերն ընդունվում են հայտարարությունը տալուց հետո, ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 13–17-ը, հետեւյալ հասցեով.

Երեւան, Մաշտոցի 33 (Շահումյանի անվան թիվ 1 դպրոց), գործերն ընդունող հանձնաժողովին:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 53-42-05, 53-57-18

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԹԵՔԵՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ

50-ամյակի տոնակատարությունների բացման հանդիսություն-համերգ մասնակցությամբ հանրապետության վաստակավոր արտիստների եւ կոլեկտիվների

Տեղի կունենա կիրակի՝ 12 հոկտեմբերի, 1997, ժամը 5-ին, Ազգային օպերայում:

ՄՈՒՏՔԸ՝ ԱԶԱՏ

ADANA COMMERCIAL BANK

♦Ընդամենը *1%-ով* 1 օրվա ընթացքում անհատ եւ իրավաբանական անձանց համար կատարում ենք փոխանցումներ *Մոսկվայից, Սանկտ-Պետերբուրգից, ԱՄՆ-ից, Կանադայից, Գերմանիայից, Ֆրանսիայից, Ավստրիայից, Լեհաստանից* եւ աշխարհի այլ երկրներից

♦Սպասարկում ենք *VISA, MasterCard/EuroCard, Diners Club, JCB.*

♦Ամենաշահավետ պայմաններով տարածում ենք *MasterCard/EuroCard.*

♦Ընդունում ենք ավանդներ հետեւյալ տոկոսադրույքով.

Տար. \ Ժամ	1 ամիս	2 ամիս	3 ամիս	6 ամիս	9 ամիս	12 ամիս
USD DEM FRF	2.0%	4.0%	7.5%	15.0%	22.5%	36.0%
AMD RUR	2.0%	5.0%	8.0%	18.0%	28.5%	40.0%

Ն-վազագույն գումարը չի սահմանափակվում:

♦Կատարում ենք բանկային ցանկացած գործառնություն:

Երեւան, Նալբանդյան 5, հեռ. 58-38-64, 58-59-80

Նյու Վինդ

Ամիրյան 15 («Օրբիտա» խանութի շենքում)
Հեռ./ֆաքս 537703, 586604

Համակարգիչներ, կոնդիցիոներներ, աուդիո-վիդեո եւ կենցաղային տեխնիկա:

*Գնացուցակին կարող եք ծանոթանալ **«Ազգ»** եւ **«Օրհենս»** թերթերի շաբաթօրյա համարների 8-րդ էջում:*

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց բնակարան Կոմիտաս փողոցում, 5 հարկանի շենքի 5-րդ հարկում (Արաբկիր համրախանութի շենքում):

Զանգահարել 23-34-35

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց բնակարան 9 հարկանի շենքի 8-րդ հարկում, Խորենացու փողոցում:

Զանգահարել 23-37-96

ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՄ

5 սենյականոց տուն (քանդքարանոց) 180/150 մ² նկուղով, կաբսայսնով, ավտոտնակով, քարե պարսպով, մշտական ջրով եւ հեռախոսով: 800 մ² հողամաս:

☎ *270338 (երեկոյան)*

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան 115/70 քմ, Զարենցի 52, 3 հարկանի քարե շենքի 2-րդ հարկում:

Հեռ.՝ 55-66-56

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը՝ բաղկացած երեք սենյակից: Երկու կողմից սեփական հողատարածք 300 քառ մետր ընդհանուր մակերեսով: Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին: Հասցեն Զրաշաս 68 (ԳԱ հետեւի մասում):

Հեռախոս 52-54-39:

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) – պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով – մագնիսական սկավառակներով – INTERNET ցանցով (http://www/arminco.com/spyur)

«Պարբերական» հրատարակչութեան տպարան, Երեւան-23, Արշակունեաց 2, Գրանցման թիւ 65, Պատվեր 69149, Պատուէր 681, Տպաքանակը 3000, Ստորագրուած է տպագրութեան 9. 10. 1997, Գինը 100 դրամ